

የተሻሻለው የቤት ስንጠራ - ገ.መ.ዝ

ክልል ህገ መንግሥት

ገደር 1995
ገሥት

የተሻሻለው የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት ህገ- መንግሥት

በክልሉ ነዋሪ ህዝብ በስፊትና በዝርዝር ተመክሮበት አስከ አሁን በሥራ ላይ የቆየውን ህገ መንግሥት አሁን በተጨማሪም አየታየ ባለው አጠቃላይ ሁኔታ የክልሉ መንግሥት አካላትን የሥልጣን ክፍፍልና ተጠያቂነት በግልፅ በሚያሳይ መልኩ ማሻሻሉ ተገቢ ሆኖ በመገኘቱ በሥራ ላይ ባለው የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ብሔራዊ ክልላዊ መንግሥት ህገ መንግሥት አንቀጽ 99 መሠረት ይህ የተሻሻለው የ1995 ዓ.ም የክልሉ ህገ መንግሥት ማዕደላዊ አዋጅ ታውቋል።

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የተሻሻለው የ1995 ዓ.ም የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት ህገ መንግሥት ማዕደላዊ አዋጅ ቁጥር _____ 1995 ዓ.ም” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. የተሻሻለው የ1995 ዓ.ም ህገ መንግሥት ስለመፀደቁ

በአዋጅ ቁጥር 2/1988 የፀደቀው የክልሉ ህገ መንግሥት ድንጋጌዎች ይዘትና አቀማመጥ በስፋት ከታየ በኋላ በ1995 ዓ.ም ተሻሽሎ የወጣው የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት ህገ መንግሥት በዚህ አዋጅ ፀድቋል።

3. ስለነባር ህጎች ተፈፃሚነት

በሥራ ላይ ያለ ማንኛውም ነባር ህግ ከተሻሻለው ህገ መንግሥት ጋር አስካልተቃረነ ድረስ ተፈፃሚነት ይኖረዋል።

4. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ የተሻሻለው አገ መንግሥት ከዘሬ _____ ቀን 1995 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አሰሳ
_____ ቀን 1995 ዓ.ም
ያረጋል አይሸሸም
የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት
ኅጋጠኝነት

ህገ- መንግሥት

መግቢያ

አኛ የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ብሄረሰቦችና ሕዝቦች በጋራ በመፈቃቀድና በአኩልነት ላይ ተመስርተን በአቋቋምነው ክልላችን የሕግ የበላይነት አንዲሰፍን፣ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ አድገታችን አንዲፋጠን የራሳችንን ዕድል በራሳችን የመወሰን መብታችንን ተጠቅመን፣ቋንቋችንን፣ባህላችንና አድገታችንን ይበልጥ ለማጠናከር፣ማንነታችን ተከብሮ በትግላችንና በክፈልነው መሰዋዕትነት የተገኘውን ዲሞክራሲና ህላም በዘላቂነት ለማረጋገጥ፤

አኛ የክልሉ ብሄረሰቦችና ሕዝቦች የየራሳችን መልክዓ ምድራዊ አሰፋፈር ያለን፣ለረጅም ዘመን በተለያዩ መልኮችና ደረጃዎች ተሳስረን የቆየን በመሆናችን በጋራ ያፈራናቸው አሴቶች ላይ በመመስረትና በማሳልበት ወደ ተሻለ የአድገት ጎዳና አንድናመራ ፅኑ አምነት ያለን በመሆኑ፤

በሥራ ላይ የነበረው ሕገ መንግሥታችን ግልፅ አሰራርና የሥልጣን ክፍፍልን የማያሳይ፣ለመረጠው ሕዝብ ተጠያቂ የሆነና ብቃት ያለው የመንግሥት አካላት አደረጃጀት የማያመለክት፣የሚፈለገውን ፈጣን ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ አድገት ማምጣት የማያስችል ስለሆነ አንደገና ተሻሽሎ መውጣት የሚገባው መሆኑን በመገንዘብ፤

አኛ የበርታ፣ የጉሙዝ፣ የሸናሻ፣ የማኦና የኮሞ ብሄረሰቦች አና ሌሎች በክልሉ የሚኖሩ ሕዝቦች ለተፋጠነ ኢኮኖሚያዊ አድገት፣ለዘላቂ ህላምና ዲሞክራሲ የምንበቃው የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክን ሕገ መንግሥት መሠረት ያደረገና የክልላችንን ተጨባጭ ሁኔታዎች ያገናዘበ ሕገ መንግሥት ሲኖረን መሆኑን በውል በመረዳት ፤

አስከ አሁን በሥራ ላይ የነበረው የ1987 ዓ.ም ህገ መንግሥታችንን አሁን በተጨባጭ አየታየ ባለው ሀገራዊ አና ክልላዊ ሁኔታ ባገናዘበ መልኩ ግልፅ አሰራርን የሚከተል፣ ለመረጠው ህዝብ ተጠያቂ የሆነና ብቃት ያለው መንግሥታዊ አደረጃጀትን በሚያመለክት መልኩ አግባብ ያለው ጥልቅ አይታ ተደርጎበት ተሻሽሎ መውጣት ያለበት መሆኑን በማመን፤

አነሆ ዛሬ ህዳር 23 ቀን 1995 ዓ.ም በአሰላ ከተማ ባካሄድነው የክልሉ ምክር ቤት 1ኛ አስቸኳይ ጉባኤ የቀረበውን የተሻሻለ የክልሉ ህገ መንግሥት መክረንና በዝርዝር ተወያይተን አፅድቀንዋል።

ምዕራፍ አንድ

አንቀጽ 1
የክልሉ መንግሥት ስያሜ

ይህ ህገ መንግሥት የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት ዲሞክራሲያዊ አወቃቀርን ይደነግጋል። በዚህም መሠረት የሚቋቋመው መንግሥት “ የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት ” በሚል ስም ይጠራል።

አንቀጽ 2

የክልሉ ባለቤት ብሄረሰቦች

በክልሉ ውስጥ የሚኖሩ ሌሎች ሕዝቦች የሚታወቁ ቢሆንም የክልሉ ባለቤት ብሄር ፣ ብሄረሰቦች በርታ፣ ጉሙዝ፣ ሸናሻ፣ ማኦና ኮም ናቸው።

አንቀጽ 3

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት ክልል ወሰን

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት በሰሜንና በሰሜን ምሥራቅ ከአማራ ክልል፣ በምሥራቅ ከኦሮሚያ ክልል፣ በደቡብ ከጋምቤላ ሕዝቦች ክልል እና በምዕራብ ከኩዳን ጋር ይወሰናል።

አንቀጽ 4

ሰንደቅ አላማና አርማ

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል የራሱ ሰንደቅ አላማና አርማ ይኖረዋል።

1. ሰንደቅ አላማው ቀይ፣ ጥቁር፣ ቢጫ፣ አረንጓዴ እና ዙሪያው ነጭ ፍሬም ያለው ይሆናል።
2. የክልሉ ዓርማ ዙሪያው በቀርከሃ የተከበበ ሆኖ በመሀሉ ወርቅ የያዘ ገበታ እና የማሸን ጥርስ ያለው ይሆናል። ዝርዝሩ በህግ ይወሰናል።

አንቀጽ 5

የክልሉ ህዝብ መዝሙር

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል የራሱ የሆነ ብሄራዊ መዝሙር ይኖረዋል። የክልሉ መዝሙር የህገ መንግሥቱን ዓላማዎችና የክልሉን ህዝቦች በዲሞክራሲያዊ ሥርዓት፣ አብሮ ለመኖር ያላቸውን አምነት እንዲሁም የወደፊት የጋራ አድላቸውን የሚያገግጥም ሆኖ በህግ ይወሰናል።

አንቀጽ 6

ቋንቋ

1. የክልሉ የሥራ ቋንቋ አማርኛ ነው።
2. የክልሉ ቋንቋዎች ሁሉ በዚህ ህገ መንግሥት አኩል አውቅና ይኖራቸዋል።
3. በክልሉ የሚገኙ ብሄር ብሄረሰቦች በራሳቸውና በፈለጉት ቋንቋ የመማር መብት አላቸው።

አንቀጽ 7

ፎካል ክተማ

አንቀጽ 8

የፆታ አገላለፅ

በዚህ ህግ መንግሥት ውስጥ በወንድ ፆታ የተደነገገው የሴቷንም ፆታ ያካትታል።

ምዕራፍ ሁለት

የሕገ መንግሥቱ መሠረታዊ መርሆዎች

አንቀጽ 9

የህዝቡ ወሳኝነት

1. የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ህዝብ የክልሉ መንግሥት የበላይ ሥልጣን ባለቤት ነው።
2. የህዝቡ የበላይነት የሚገለፀው በሚመርጣቸው ተወካዮችና ራሱ በቀጥታ በሚያደርገው ዲሞክራሲያዊ ተሳትፎ ነው።

አንቀጽ 10

የህገ መንግሥቱ የበላይነት

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግሥት የበላይነት አንደተጠበቀ ሆኖ፣

1. ይህ ህግ መንግሥት የክልሉ የበላይ ህግ ነው። ማንኛውም ህግ፣ ልማዳዊ አሠራር፣ አንዲሁም የማንኛውም የመንግሥት አካል ወይም ባለሥልጣን ውሳኔ ከዚህ ህግ መንግሥት ጋር የሚቃረን ከሆነ ተፈፃሚነት አይኖረውም።
2. ማንኛውም የክልሉ ነዋሪ፣ የመንግሥት አካል፣ የፖለቲካ ድርጅትና ሌሎች ማህበራት አንዲሁም ባለሥልጣናቸው ህገ መንግሥቱን የማስከበርና ለህገ መንግሥቱ ተገዥ የመሆን ኃላፊነት አለባቸው።
3. በዚህ ህግ መንግሥት ከተደነገገው ውጭ በማናቸውም አካላት የመንግሥት ሥልጣን መያዝ የተከለከለ ነው።

አንቀጽ 11

ሰብአዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች

1. ሰብአዊ መብቶችና ነፃነቶች ከሰው ልጅ ተፈጥሮ የሚመነጩ፣ የማይጣሱና የማይገፈፉ ናቸው።
2. የግለሰቦችና የህዝቦች ሰብአዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች የተከበሩ ናቸው።

አንቀጽ 12

የመንግሥትና የሃይማኖት መለያየት

1. መንግሥትና ሃይማኖት የተለያዩ ናቸው።
2. መንግሥታዊ ሃይማኖት አይኖርም።
3. መንግሥት በሃይማኖት ጉዳይ ጣልቃ አይገባም። ሃይማኖትም በመንግሥት ጉዳይ ጣልቃ አይገባም።

አንቀጽ 13

የመንግሥት አሰራርና ተጠያቂነት

1. የክልሉ መንግሥት አሰራር ለህዝብ ግልፅ በሆነ መንገድ መከናወን አለበት።
2. ህዝቡ በመረጠው ተወካይ ላይ አምነት ባጣ ጊዜ ከቦታው ሊያነሳው ይችላል። ዝርዝሩ በህግ ይወሰናል።
3. ማንኛውም ኃላፊና የህዝብ ተመራጭ ኃላፊነቱን ሲያዳድል በህግ ተጠያቂ ይሆናል።

ምዕራፍ ሶስት

መሠረታዊ መብቶችና ነፃነቶች

አንቀጽ 14

ተፈጻሚነትና አተረጓጎም

1. በማንኛውም ደረጃ የሚገኙ የክልሉ መንግሥት የህግ አውጪ፣ የህግ አስፈጻሚና የዳኝነት አካሎች በዚህ ምዕራፍ የተካተቱትን ድንጋጌዎች የማክበርና የማስከበር ኃላፊነትና ግዴታ አለባቸው።
2. በዚህ ምዕራፍ የተዘረዘሩት መሠረታዊ መብቶችና ነፃነቶች ድንጋጌዎች ኢትዮጵያ ከተቀበለቻቸው ዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ህግጋት፣ ዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ስምምነቶችና መርሆዎች ጋር በተጣጣሙ መንገድ ይተረጎማሉ።

ክፍል አንድ

ሰብአዊ መብቶች

አንቀጽ 15

የህይወት፣ የአካል ደካማነትና የነፃነት መብት

ማንኛውም ሰው ሰብአዊ በመሆኑ የማይደፈርና የማይገስስ በኤይወት የመኖር፣ የአካል ደካማነትና የነፃነት መብት አለው።

አንቀጽ 16
በህይወት የመኖር መብት

ማንኛውም ሰው በህይወት የመኖር መብት አለው። ማንኛውም ሰው በህግ በተደነገገ ክባድ የወንጀል ቅጣት ላይ ስለሆነ በስተቀር ህይወቱን አያጣም።

አንቀጽ 17
የአካል ደህንነት መብት

ማንኛውም ሰው የአካል ጉዳት አንዲይደርስበት የመጠበቅ መብት አለው።

አንቀጽ 18
የነፃነት መብት

1. በህግ ከተደነገገው የሥነ ምግባር ውጭ ማንኛውም ሰው የነፃነት ለውጥ የለም።
2. ማንኛውም ሰው በህግ ከተደነገገው ሥርዓት ውጭ ሊያዘዝ፣ ክስ ሳይቀርብበት ወይም ሳይፈረድበት ሊታሰር አይችልም።

አንቀጽ 19
የሥነ ምግባር ስነ ምግባር መብት

1. ማንኛውም ሰው ጭካኔ ከተሞላበት ሲሆን ሰብአዊ በሆነ ወይም ክብሩን ከሚያዋርድ አያያዝ ወይም ቅጣት የመጠበቅ መብት አለው።
2. ማንኛውም ሰው በዐርነት ወይም በግዴታ አገልግሎት ሊያዘዝ አይችልም። ማንኛውም ሰው የሥነ ምግባር ተግባር የተከለከለ ነው።
3. ማንኛውም ሰው በኃይል ተገዶ ወይም ግዴታን ለማሟላት ማንኛውንም ሥራ አንዲሠራ ማድረግ የተከለከለ ነው።
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 “በኃይል ተገዶ ወይም ግዴታን ለማሟላት” የሚለው ሐረግ የሚከተሉትን ሁኔታዎች አያካትትም።

በተለቀቀበት ጊዜ የሚሠራውን ማንኛውንም ሥራ፣

ለ/ ማንኛውም ወታደራዊ አገልግሎት ለመስጠት ህሊናው የሚያፈቅድለት ሰው በምትክ የሚሰጠው አገልግሎት፣

ሐ/ የማህበረሰቡን ሕይወት ወይም ደህንነት የሚያስጋ የአስቸኳይ ጊዜ ሁኔታ ወይም አደጋ በሚያጋጥምበት ጊዜ የሚሰጥ ማንኛውም አገልግሎት፤

መ/ በሚመለከተው ሕዝብ ፈቃድ በአካባቢው የሚፈፀመውን ማንኛውንም የኢኮኖሚና ማህበራዊ የልማት ስራ፤

አንቀጽ 20 የተያዘ ሰው መብት

1. ወንጀል ፈፅሟል በመባል የተያዘ ሰው የቀረበበት ክስና ምክንያት በዝርዝርና ወዲያውኑ በሚገባው ቋንቋ አንደኛገረው መብት አለው።
2. የተያዘ ሰው ላለመናገር መብት አለው። የሚሰጠው ማንኛውም ቃል ፍርድ ቤት በማስረጃነት ሊቀርብበት አንደሚችል መረዳት በሚችለው ቋንቋ አንደተያዘ ወዲያውኑ ማስገንዘቢያ አንደሰጠው መብት አለው።
3. የተያዘ ሰው በአርባ ስምንት ሰዓታት ውስጥ ፍርድ ቤት የመቅረብ መብት አለው። ሆኖም ይህ የጊዜ ገደብ ሰውዬው ከተያዘበት ቦታ ወደ አቅራቢያው ፍርድ ቤት ለማምጣት አግባብ ባለው ግምት የሚጠይቀውን ጊዜ አይጨምርም። ወዲያውኑ ፍርድ ቤት አንደቀረበም በተጠረጠረበት ወንጀል ለመቃላት የሚያበቃ ምክንያት ያለ መሆኑ ተለይቶ አንደገለፅበት መብት አለው።
4. የያዘው አካል /ፖሊስ/ ወይም የህግ አስከባሪ በጊዜ ገደቡ መሠረት ፍርድ ቤት በማቅረብ ግለሰቡ የተያዘበትን ምክንያት ካላስረዳ ፍርድ ቤቱ የአካል ነፃነቱን አንደያስከብርለት የመጠየቅ ሊጣስ የማይችል መብት አለው። ሆኖም ፍትህ አንደይዳደል ሁኔታው የሚጠይቅ ከሆነ ፍርድ ቤቱ የተያዘው ሰው በጥበቃ ሥር አንደቆይ ለማዘዝ ወይም ምርመራ ለማካሄድ ተጨማሪ ጊዜ ሲጠይቅ አስፈላጊ በሆነ መጠን ብቻ ሊፈቅድ ይችላል። ፍርድ ቤቱ የሚያስፈልገውን ተጨማሪ የምርመራ ጊዜ ሲወሰን ኃላፊ የሆኑት የህግ አስከባሪ ባለሥልጣናት ምርመራውን አጣርተው የተያዘው ሰው በተቻለ ፍጥነት ፍርድ ቤት አንደቀርብ ያለውን መብት የሚያስከብር መሆን አለበት።
5. የተያዘ ሰው በራሱ ላይ በማስረጃነት ሊቀርብ የሚችል የአምነት ቃል አንደሰጥ ወይም ማንኛውም ማስረጃ አንደያምን አይገደድም። በማስገደድ የተገኘ ማስረጃ ተቀባይነት አይኖረውም።
6. የተያዘ ሰው በዋስ የመፈታት መብት አለው። ሆኖም በህግ በተደነገጉ ልዩ ሁኔታዎች ፍርድ ቤቱ ዋስትና ላለመቀበል ወይም በገደብ መፍታትን ጨምሮ በቂ የሆነ የዋስትና ማረጋገጫ አንደቀርብ ለማዘዝ ይችላል።

አንቀጽ 21
የተከሰሰ ሰው መብት

1. በወንጀል የተከሰሰ ሰው ከስ ከቀረበበት በኋላ ተገቢ በሆነ ጊዜ ውስጥ በመደበኛ ፍርድ ቤት ለህዝብ ግልፅ በሆነ ችሎት የመሰማት መብት አለው። የተከራካሪውን የግል ሕይወት፣ የህዝቡን የሞራል ሁኔታና የሀገሪቱን ደህንነት ለመጠበቅ ሲባል ብቻ ክርክሩ በዝግ ችሎት ሊሰማ ይችላል።
2. ክስ በቂ በሆነ ዝርዝር አንዲነገረውና ክሱን በዕሁፍ የማግኘት መብት አለው።
3. በፍርድ ሂደት ባለበት ጊዜ በተከሰሰበት ወንጀል አንደጥፋተኛ ያለመቆጠር፣ በምስክርነት አንዲቀርብም ያለመገደድ መብት አለው።
4. የተከሰሰ ሰው የቀረበበትን ማንኛውም ማስረጃ የመመልከት የቀረበበትንም ምስክር የመጠየቅ ለመከላከል የሚያስችለውን ማስረጃ የማቅረብ ወይም የማስቀረብ አንዲሁም ምስክሮቹ ቀርበው አንዲሰሙለት የመጠየቅ መብት አለው።
5. በመረጠው የህግ ጠበቃ የመወከል ወይም ጠበቃ ለማቆም አቅም በማጣቱ ፍትህ ሊጓደል የሚችልበት ሁኔታ ሲያጋጥም ከመንግሥት ጠበቃ የማግኘት መብት አለው።
6. ክርክሩ በሚታይበት ፍርድ ቤት በተሰጠው ትዕዛዝ ወይም ፍርድ ላይ ሥልጣን ላለው ፍርድ ቤት ይግባኝ የማቅረብ መብት አለው።
7. የፍርድ ሂደት በማይገባው ቋንቋ በሚካሄድበት ጊዜ በመንግሥት ወጪ ክርክሩ አንዲተረጎምለት የመጠየቅ መብት አለው።

አንቀጽ 22
በጥበቃ ሥር ያለና በፍርድ የታሰረ ሰው መብት

1. በጥበቃ ሥር ያለና በፍርድ የታሰረ ሰው ስብአዊ ክብሩን በሚጠብቁ ሁኔታዎች የመኖሪያ መብት አለው።
2. ከትዳር ጓዳኛው፣ ከቅርብ ዘመዶቹ፣ ከጓደኞቹ፣ ከሃይማኖት አማካሪዎቹና ከሀኪሞቹ ጋር የመገናኘትና አንዲገነኘት ዕድል የማግኘት መብት አለው።

አንቀጽ 23
የወንጀል ህግ ወደኋላ ተመልሶ የማይሠራ ስለመሆኑ

1. ማንኛውም ሰው የወንጀል ክስ ሲቀርብበት የተከሰሰበት ድርጊት በተፈፀመበት ጊዜ ድርጊቱን መፈፀሙ ወይም አለመፈፀሙ ወንጀል መሆኑ በህግ የተደነገገ ካልሆነ በስተቀር ሊቀጣ አይችልም። አንዲሁም ወንጀሉ በተፈፀመበት ጊዜ ለወንጀሉ ተፈፃሚ ከነበረው የቅጣት ጣሪያ በላይ የከበደ ቅጣት በማንኛውም ሰው ላይ አይወስንም።
2. የዚህ አንቀጽ ገዕዥ አንቀጽ (1) ቢኖርም ድርጊቱ ከተፈፀመ በኋላ የወጣ ህግ ለተከሰተው ወይም ለተቀጣው ሰው ጠቃሚ ሆኖ ከተገኘ ከድርጊቱ በኋላ የወጣው ህግ ተፈፃሚነት ይኖረዋል።

አንቀጽ 24

በአንድ ወንጀል ድጋሜ ቅጣት ስለመከፈከሉ

ማንኛውም ሰው በወንጀል ህግና ሥነ ሥርዓት መሠረት ተከሶ የመጨረሻ በሆነ ውሳኔ ጥፋተኝነቱ በተረጋገጠበት ወይም በነፃ በተለቀቀበት ወንጀል አንደገና አይከሰስም ወይም አይቀጣም።

አንቀጽ 25

የክብርና የመልካም ስም መብት

1. ማንኛውም ሰው በማንኛውም ሥፍራ በሰብዓዊ ፍጡርነቱ አውቅና የማግኘት መብት አለው።
2. ማንኛውም ሰው ሰብአዊ ክብሩና መልካም ስሙ የመክበር መብት አለው።
3. ማንኛውም ሰው የራሱን ሰብዓዊ ክሌሎች ዜጎች መብቶች ጋር በተጣጣመ ሁኔታ በነፃ የማሳደግ መብት አለው።

አንቀጽ 26

የአኩልነት መብት

ሁሉም ሰዎች በህግ ፊት አኩል ናቸው። በመካከላቸው ማንኛውም አይነት ልዩነት ሳይደረግ በህግ አኩል ጥበቃ ይደረግላቸዋል። በዚህ ረገድ በዘር፣ በብሄር፣ በብሄረሰብ፣ በቀለም፣ በጾታ፣ በድንቁ፣ በሃይማኖት፣ በፖለቲካ፣ በማህበራዊ አመጣጥ፣ በሀብት፣ በትውልድ ወይም በሌላ አዳም ምክንያት ልዩነት ሳይደረግ ሰዎች ሁሉ አኩልና ተጨባጭ የህግ ዋስትና የማግኘት መብት አላቸው።

አንቀጽ 27

የግል ኤይወት የመክበርና የመጠበቅ መብት

1. ማንኛውም ሰው የግል ኤይወቱና ግላዊነቱ የመክበር መብት አለው። ይህ መብት መኖሪያ ቤቱ፣ ሰውነቱና ንብረቱ ከመመርመር አንዳይሁም በግል ይህታው ያለን ንብረት ከመያዝ የመጠበቅ መብትን ያጠቃልላል።
2. ማንኛውም ሰው በግል የሚከፋቸውና የሚሳፋቸው፣ በግንባታ የሚገለጹት ደብዳቤዎች፣ አንዲሁም በቴሌፎን፣ በቴሌኮሙኒኬሽንና በኤሌክትሮኒክስ መሳሪያዎች የሚያደርጋቸው ግንኙነቶች አይደፈሩም።
3. የመንግሥት ባለሥልጣኖች አነዚህን መብቶች የማክበርና የማስከበር ግዴታ አለባቸው። አስገዳጅ ሁኔታዎች ሲፈጠሩና ብሄራዊ ደህንነትን፣ የህዝብን ህላም፣ ወንጀልን በመከላከል፣ ጤናንና የህዝብን የሞራል ሁኔታ በመጠበቅ ወይም የሌሎችን መብትና ነፃነት በማስከበር ዓላማዎች ላይ በተመሠረቱ ዝርዝር ህጎች መሠረት ካልሆነ በስተቀር የአነዚህ መብቶች አጠቃቀም ሊገደብ አይችልም።

አንቀጽ 28

የሃይማኖት፣ የህሊናና የአምነት ነፃነት

1. ማንኛውም ሰው የማስብ፣ የህሊናና የሃይማኖት ነፃነት አለው። ይህ መብት ማንኛውም ሰው የመረጠውን ሃይማኖት ወይም አምነት የመያዝ ወይም የመቀበል፣ ሃይማኖቱንና አምነቱን ለብቻው ወይም ከሌሎች ጋር በመሆን በይፋ ወይም በግል የማምለክ፣ የመክተል፣ የመተግበር፣ የማስተማር ወይም የመግለፅ መብትን ያካትታል።

2. በዚህ ህገ መንግሥት አንቀጽ 112 ንዑስ አንቀጽ 2 የተጠቀሰው አንደተጠበቀ ሆኖ የሃይማኖት ተከታዮች ሃይማኖታቸውን ለማስፋፋትና ለማደራጀት የሚያስችላቸውን የሃይማኖት ትምህርትና የአስተዳደር ተቋማትን ለማቋቋም ይችላሉ።
3. ማንኛውም ሰው የሚፈልገውን አምነት ለመያዝ ያለውን ነፃነት በኃይል ወይም በሌላ ሁኔታ በማስገደድ መገደብ ወይም መከላከል አይቻልም።
4. ወላጆችና ህጋዊ ሞግዚቶች በአምነታቸው መሠረት የሃይማኖታቸውንና የመልካም ሥነ ምግባር ትምህርት በመስጠት ልጆቻቸውን የማሳደግ መብት አላቸው።
5. ሃይማኖትንና አምነትን የመግለፅ መብት ሊገደብ የሚችለው የህዝብን ደህንነት፣ ሰላም፣ ጤና፣ ትምህርት፣ የምራል ሁኔታ፣ የሌሎች ዜጎችን መሠረታዊ መብቶች፣ ነፃነቶችና መንግሥት ከሃይማኖት ነፃ መሆኑን ለማረጋገጥ በሚወጡ ህጎች ይሆናል።

አንቀጽ 29

በሰብዕና ላይ ስለሚፈፀሙ ወንጀሎች

ኢትዮጵያ ባፀደቀቻቸው አለም አቀፍ ስምምነቶች አና በሌሎች የኢትዮጵያ ህጎች ተከትሎ ልጅ ላይ የሚፈፀሙ ወንጀሎች። ተብለው የተወሰኑትን ወንጀሎች፣ የሰው ዘር የማጥፋት፣ ያለፍርድ የሞት ቅጣት አርምጃ የመውሰድ፣ በአስገዳድጂነት ሰውን የመሰወር ወይም ኢሰብዓዊ የድብደባ ድርጊቶችን በፈፀሙ ሰዎች ላይ ክስ ማቅረብ በይረጋ አይታገድም። በህግ አውጭው ክፍልም ሆነ በማንኛውም የመንግሥት አካል ውሳኔዎች በምህረት ወይም በይቅርታ አይታለፉም።

ክፍል ሁለት

ዲሞክራሲያዊ መብቶች

አንቀጽ 30

የአመለካከት፣ ሀሳብን በነፃ የመያዝና የመግለፅ መብት

1. ማንኛውም ሰው ያለማንም ጣልቃ ገብነት የመሰለውን አመለካከት መያዝ ይችላል።
2. ማንኛውም ሰው ያለማንም ጣልቃ ገብነት ሀሳቡን የመግለፅ ነፃነት አለው። ይህ ነፃነት በሀገር ውስጥም ሆነ ክፍለ-ወጭ ወጭ ወሰን ላይደረግበት በቃልም ሆነ በሰው ፊት ወይም በአካል፣ በሥነ ጥበብ መልክ ወይም በመረጠው በማንኛውም የማህራጭ ዘዴ፣ ማንኛውንም ዓይነት መረጃና ሀሳብ የመስብሰብ፣ የመቀበልና የማህራጭነት ነፃነቶችን ያካትታል።
3. የኘሬስና የሌሎች መገናኛ ብዙሃን አንዲሁም የሥነ ጥበብ ፈጠራ ነፃነት ተረጋግጧል። የኘሬስ ነፃነት በተለይ የሚከተሉትን መብቶች ያጠቃልላል፦

- ሀ / የቅድሚያ ምርመራ በማንኛውም መልኩ የተከለከለ መሆኑን፣
- ለ / የህዝብን ጥቅም የሚመለከት መረጃ የማግኘት አድልን፣

4. ለዲሞክራሲያዊ ሥርዓት አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎች፣ሀሳቦችና አመለካከቶች በነፃ መንሸራሸራቸውን ለማረጋገጥ ሲባል ፕሬስ በተቋምነቱ የአሠራር ነፃነትና የተለያዩ አስተያየቶች የማስተናገድ ችሎታ አንዲኖረው የህግ ጥበቃ ይደረግለታል።
5. በክልሉ መንግሥት ገንዘብ የሚካሄድ ወይም በመንግሥት ቁጥጥር ሥር ያለ መገናኛ ብዙሃን የተለያዩ አስተያየቶችን ለማስተናገድ በሚያስችለው ሁኔታ አንዲመራ ይደረጋል።
6. አነዚህ መብቶች ገደብ ሊጣልባቸው የሚችለው የሀሳብና መረጃ የማግኘት ነፃነት በአስተሳሰባዊ ይዘቱና ሊያስከትል በሚችለው አስተሳሰባዊ ውጤት ሊገታ አይገባውም በሚል መርኅ ላይ ተመሥርተው በሚወጡ ህጎች ብቻ ይሆናል። የወጣቶችን ደህንነት፣የሰውን ክብርና መልካም ስም ለመጠበቅ ሲባል ህጋዊ ገደቦች በአነዚህ መብቶች ላይ ሊደነገጉ ይችላሉ። የጦርነት ቅስቀሳዎች አንዲሁም ሰብአዊ ክብርን የሚነኩ የአደባባይ መግለጫዎች በህግ የሚከለከሉ ይሆናሉ።
7. ማንኛውም ሰው ከላይ በተጠቀሱት መብቶች አጠቃቀም ረገድ የሚጣሉ ህጋዊ ገደቦችን ጥሶ ከተገኘ በህግ የሚደገፍ ይሆናል።

አንቀጽ 31

የመሰብሰብ፣ሀላማዊ ስልፍ የማድረግ ነፃነትና አቤቱታ የማቅረብ መብት

1. ማንኛውም ሰው ከሌሎች ጋር በመሆን መሣሪያ ሳይሆን በሀላም የመሰብሰብ፣ሀላማዊ ስልፍ የማድረግ ነፃነትና አቤቱታ የማቅረብ መብት አለው። ከሌሎች ጋር ለመሆን የሚደረገው ክብርነትና ሀላማዊ ስልፍ በሚንቀሳቀሱባቸው ቦታዎች ርብዘብ አንቅስቃሴ ለግ ገር ለማድረግ ለሀላም ስምምነት ላይ ስለሚገኙ ሰዎች ስልፍ ሀላምን፣ ዲሞክራሲያዊ መብቶችንና የህዝብን የሞራል ሁኔታ አንዲይጥሱ ለማስጠበቅ አግባብነት ያላቸው ሥርዓቶች ሊደነገጉ ይችላሉ።
2. ይህ መብት የወጣቶችን ደህንነት፣ የሰውን ክብርና መልካም ስም ለመጠበቅ፣ የጦርነት ቅስቀሳዎች አንዲሁም ሰብአዊ ክብርን የሚነኩ የአደባባይ መግለጫዎችን ለመከላከል ሲባል በሚወጡ ስጎች መሠረት ተጠያቂ ከመሆን አያድንም።

አንቀጽ 32

ማንኛውም ሰው ለማንኛውም ዓላማ በማህበር የመደራጀት መብት አለው። ሆኖም አግባብ ያለውን ሕግ በመጣስ ወይም ሕገ መንግሥታዊ ሥርዓቱን በክፍተት ወጥ መንገድ ለማፍረስ የተመሠረቱ ወይም የተጠቀሱትን ተግባራት የሚያራምዱ ድርጅቶች የተከለከሉ ይሆናሉ።

አንቀጽ 33

የመዘዋወር ነፃነትና የመሣሪያ ቦታ የመለከድ መብት

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግሥት አንቀጽ 32 የተቀረጸው አንቀጽ መሠረት ማንኛውም የክልሉ ነፃነት ወይም ለሀገሪቱ የሚደረግ ስልፍ ወይም ለሀገሪቱ የሚደረግ ስልፍ የመዘዋወርና የመሣሪያ ቦታ የመመሠረት፣ ሠርቶ የመኖር፣ ሀብትና ንብረት የማፍራት፣ የመያዝ አንዲሁም በፈለገ ጊዜ ከክልሉ የመውጣት መብት አለው።

አንቀጽ 34

በሕዝባዊና መንግሥታዊ ሥራዎች የመሥራት መብት

1. የክልሉን የሥራ ቋንቋ የሚያውቁ የሌሎች ክልሎች ተወላጆች የሆኑ ኢትዮጵያውያን በዚህ ክልል ውስጥ አንደማንኛውም የዚህ ክልል ተወላጅ የመኖር፣ በማንኛውም የክልሉ ሕዝባዊና መንግሥታዊ ሥራ ውስጥ ተቀናረው ወይም ተመድበው የመሥራት መብት አላቸው።
2. ማንኛውም ሰው በክልሉ የመኖር፣ ከሥፍራ ሥፍራ በነፃ የመዘዋወር፣ ህብትና ንብረት የማፍራትና የመያዝ መብት አለው።

አንቀጽ 35

የጋብቻ የግልና የቤተሰብ መብቶች

1. በሕግ በተወሰነው የጋብቻ ህድሜ የደረሱ ወንጀሎችና ሴቶች በዘር፣ በብሄር፣ በብሄረሰብ፣ በሃይማኖት ወይም በሌሎች ምክንያቶች ልዩነት ሳይደረግባቸው የማግባትና የቤተሰብ የመመሥረት መብት አላቸው። በጋብቻ አፈፃፀም፣ በጋብቻ ዘመንና በፍቺ ጊዜ አኩል መብት አላቸው። በፍቺ ጊዜ የልጆች መብትና ጥቅም አንዲከበር የሚያደርጉ የህግ ድንጋጌዎች ይወጣሉ።
2. ጋብቻ በተጋቢዎች ነፃና ሙሉ ፈቃደኝነት ላይ ብቻ ይመሥረታል።
3. ቤተሰብ የሕብረተሰብ የተፈጥሮ መሥሪታዊ መነሻ ነው። ስለሆነም ከሕብረተሰብና ከመንግሥት ጥበቃ የማግኘት መብት አለው።
4. በሕግ በተለይ በሚዘረዘረው መሥሪት በሃይማኖት፣ በባህልና በህግ ሥርዓቶች ላይ ተመሥርተው ለሚፈፀሙ ጋብቻዎች አውቅና የሚሰጥ ስግ ሊወጣ ይችላል።
5. ይህ ስግ መንግሥት የግልና የቤተሰብ ስግን በተመለከተ በተከራካሪዎች ፈቃድ በሃይማኖቶች ወይም በባህሎች ስግ መሥሪት መዳኘትን አይከለክልም። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 36

የሴቶች መብት

1. ሴቶች ይህ ስግ - መንግሥት በአረጋገጠላቸው መብቶችና ጥበቃዎች በመጠቀም ረገድ ከወንጀሎች ጋር አኩል መብት አላቸው።
2. ሴቶች በዚህ ስግ መንግሥት በተደነገገው መሥሪት በጋብቻ ከወንጀሎች ጋር አኩል መብት አላቸው።
3. ሴቶች በበቃነትና በልዩነት ሲታዩ በመቆየታቸው ምክንያት የደረሰባቸውን የታሪክ ጠባሳ ከግምት ውስጥ በማስገባት ይኸው የታሪክ ጠባሳ አንዲታረምላቸው በተጨማሪ የድጋፍ አርምጃዎች ተጠቃሚ የመሆን መብት አላቸው። በዚህ ረገድ የሚወሰዱት አርምጃዎች አላማ በፖለቲካዊ፣ በማህበራዊና በኢኮኖሚያዊ አንዲሁም በመንግሥትና በግል ተቋሞች ውስጥ ሴቶች ከወንጀሎች ጋር በአኩልነት ተወዳዳሪና ተሳታፊ አንዲሆኑ ለማድረግ አንዲቻል ልዩ ተኩረት ለመስጠት ነው።

4. ሴቶች ከነጂ ልማድ ተዕዕዮ ለመላቀቅ ያላቸውን መብት መንግሥት ማስከበር አለበት። ሴቶችን የሚጨቁኑና በአካላቸው ወይም በአዕምሮአቸው ላይ ጉዳት የሚያስከትሉ ሕጎች፣ ወጎችና ልማዶች የተከለከሉ ናቸው።

5. ሴቶች የቅጥር፣ የሥራ አድገት፣ የአኩል ክፍያና ጠረጎታን የማስተላለፍ አኩል መብት አላቸው።

6. በመንግሥት መሥሪያ ቤቶች ወይም በግል ድርጅቶች ተቀጥረው የሚሠሩ ሴቶች፣

ሀ/ የወሊድ ፈቃድ ከሙሉ የደመወዝ ክፍያ ጋር የማግኘት መብት አላቸው፣ የወሊድ ፈቃድ ርዝመት ሴቷ የምትሠራውን ሥራ ሁኔታ፣ የሴቷን ጤንነት ፣ የሕፃኑንና የቤተሰቡን ደህንነት ከግምት ውስጥ በማስገባት በሕግ ይወሰናል።

ለ/ የወሊድ ፈቃድ በሕግ በሚወሰነው መሠረት ከሙሉ የደመወዝ ክፍያ ጋር የሚሰጥ የአርግዘና ፈቃድን ሊጨምር ይችላል።

7. ሴቶች በአርግዘናና በወሊድ ምክንያት የሚደርስባቸውን ጉዳት ለመከላከልና ጤንነታቸውን ለማስጠበቅ የሚያስችል የቤተሰብ ምጣኔ ትምህርት፣ መረጃና አቅም የማግኘት መብት አላቸው።

8. ሴቶች ጉብረት የማፍራት፣ የማስተዳደር፣ የመቆጣጠር፣ የመጠቀምና የማስተላለፍ መብት አላቸው። በተለይ መሬትን በመጠቀም፣ በማስተላለፍ፣ በማስተዳደርና በመቆጣጠር ረገድ ከወንዶች ጋር አኩል መብት አላቸው። አንዲሁም ውርስን በሚመለከት በአኩልነት የመታየት መብት አላቸው።

9. ሴቶች በክልሉ የልማት ፖሊሲዎች፣ ዕቅዶችና ነፍሰሰቶች ዝግጅትና አፈፃፀም በተለይ የሴቶችን ጥቅም በሚነኩ ነፍሰሰቶች ላይ ሀሳባቸውን በተሟላ ሁኔታ አንዲስጡ የመጠየቅ መብት አላቸው።

አንቀጽ 37
የሕፃናት መብት

1. ማንኛውም ሕፃን የሚከተሉት መብቶች አሉት።

ሀ/ በእይወት የመኖር፣

ለ/ ስምና ዜግነት የማግኘት፣

ሐ/ ወላጆቹን ወይም በህግ የማሳደግ መብት ያላቸውን ሰዎች የማወቅና የአካሉንም አንክብካቤ የማግኘት፣

መ/ ጉልበቱን ከሚበዘብዘቡ ልማዶች የመጠበቅ፣ በትምህርቱ፣ በጤናውና በደህንነቱ ላይ

ጉዳት የሚያደርሱ ሥራዎችን አንዲሠራ ያለመገደድ ወይም ከመሥራት የመጠበቅ፣

ሠ/ በትምህርት ቤቶች ወይም በህፃናት ማሳደጊያ ተቋሞች ውስጥ በአካሉ ላይ ከሚፈፀም ወይም ከጭካኔና ኢኮኖሚክ ከሆነ ቅጣት ነፃ የመሆን፣

2. ሕፃናትን የሚመለከቱ አርምጃዎች በሚወሰዱበት ጊዜ በመንግሥታዊ ወይም በግል የበጎ አድራጎት ተቋሞች፣ በፍርድ ቤቶች፣ በአስተዳደር ባለሥልጣኖች ወይም በሕግ አውጭ አካላት የሕፃናት ደህንነት በቀደምትነት መታሰብ አለበት።

3. ወጣት አጥፊዎች፣ በሚረገጡ ወይም በማቋቋሚያ ተቋሞች የሚገኙና በመንግሥት አርዳታ የሚያድጉ ወጣቶች በመንግሥት ወይም በግል አካላማውታን ተቋሞች የሚገኙ ወጣቶች ከአዋቂዎች ተለይተው መያዝ አለባቸው።

4. ከጋብቻ ውጭ የተወለዱ ሕፃናት በጋብቻ ከተወለዱ ሕፃናት ጋር አኩል መብት አላቸው።

5. መንግሥት ለአጓለማውታን ልዩ ጥበቃ ያደርግላቸዋል። በጉዲፈቻ የሚያድጉበትን ሥርዓት የሚያመቻቹና የሚያስፋፋ አንዲሁም ደህንነታቸውንና ትምህርታቸውን የሚያራምዱ ተቋሞች አንዲመሠርቱ ያበረታታል።

አንቀጽ 38

ፍትህ የማግኘት መብት

1. ማንኛውም ሰው በፍርድ ሊወሰን የሚገባውን ጉዳይ ለፍርድ ቤት ወይም ለሌላ በህግ የዳኝነት ሥልጣን ለተሰጠው አካል የማቅረብና ውሳኔ ወይም ፍርድ የማግኘት መብት አለው።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው ውሳኔ ወይም ፍርድ ፣

ሀ/ ማንኛውም ማህበር የአባላቱን የጋራ ወይም የግል ጥቅም በመወከል፣

ለ/ ማንኛውም ቡድን ወይም ተመሳሳይ ጥቅም ያላቸውን ሰዎች የሚወክል ግለሰብ ወይም የቡድን አባል የመጠየቅና የማግኘት መብት አለው።

አንቀጽ 39

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ባለቤት ብሄር ብሄረሰቦች መብቶች

የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ብሄር ብሄረሰቦች በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግሥት የራሱን አድል በራስ የመወሰን አስከ መገንጠል ድረስ ያለው መብቱ በማንኛውም መልኩ ያለገደብ የተጠበቀ ነው። በዚህም መሠረት የክልሉ ብሄር ብሄረሰቦች ፣

1. የራሳቸውን ብሄራዊ ማንነት የመጠበቅና የማስከበር፣ ቅርሱንና ታሪኩን የመንከባከብና የማበልጠጥ አንዲሁም አያንዳንዱ ብሄረሰብ በቋንቋው የመጠቀም፣ ቋንቋውን የማሳደግ፣ ባህሉን የመግለጽ የማዳበርና የማስፋፋት መብት አለው።

2. በራሳቸው መልክዓ ምድራዊ ክልል ውስጥ የራሳቸውን ጉዳይ በራሳቸው የመጨረስ፣ራሱን በራስ የማስተዳደር አንዲሁም በፌዴራሉ መንግሥት ውስጥ በነፃነት፣አድልዎ በሌለበት ተገቢና ፍትሃዊ በሆነ የውክልና አግባብ ውጤታማ ተሳትፎ የማድረግ መብት አላቸው።

3. የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ብሄር ብሄረሰቦች ራሱን በራስ የማስተዳደር መብት አዝዞ በሰፈረበት መልክዓ ምድር ራሱን የሚያስተዳደርበት መንግሥታዊ ተቋማት የማቋቋምና በፌዴራል መንግሥቱ አስተዳደሮች ውስጥ ሚዛናዊ ውክልና የማግኘት መብት አለው።

4. በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ 1 አስከ 3 የተጠቀሱት መብቶች ታገዱ ተረገጡ ወይም ተሸራረፉ ብሎ ባመነበትና አገሪቱንም በአንድነት ሥር ሆኖ ሊያስተካክላቸው ባልቻለበት ጊዜ የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አገ መንግሥት አንቀጽ 39 በተደነገገው መሠረት የራሱን አድል በራሱ የመወሰን መብት አስከ መገንጠል ድረስ ተግባራዊ ያደርጋል።

5. የራሱን አድል በራስ የመወሰን አስከ መገንጠል ድረስ ያለው መብት በሥራ ላይ የሚውለው፣

ሀ/ የመንገድ ጥያቄ በብሄር ፣ በብሄረሰብ ወይም በህዝብ የአገልግሎት አድጎሞ ምክር ቤት በሁለት ሶስተኛ የድምፅ ድጋፍ ተቀባይነት ማግኘቱ ሲረጋገጥ ፣

ለ/ የፌዴራሉ መንግሥት የብሄር ፣ በብሄረሰብ ወይም የህዝብ ምክር ቤት ውሳኔ በደረሰው በሶስት ዓመት ጊዜ ውስጥ ለጠያቂው ብሄር ፣ በብሄረሰብ ወይም ህዝብ ውሳኔ ሲያደራጅ፣

ሐ/ የመንገድ ጥያቄ በህዝብ ውሳኔው በአብላጫ ድምፅ ሲደገፍ ፣

መ/ የፌዴራሉ መንግሥት መንገድን ለመረጠው ብሄር ፣ በብሄረሰብ ወይም ህዝብ ምክር ቤት ሥልጣንን ሲያሰረክብ ፣

ሠ/ በአገልግሎት መስጫው መሠረት የንብረት ክፍፍል ሲደረግ ነው።

6. የክልሉ ብሄር ፣ በብሄረሰቦች በማንኛውም ጊዜ የራሳቸውን ክልል የማቋቋም መብት አላቸው ። አፈኛው በፌዴራል አገልግሎት አንቀጽ 47 ንዑስ አንቀጽ 3 (ሀ- መ) ይሆናል።

7. በዚህ አገልግሎት ውስጥ “ ብሄር ፣ በብሄረሰብ ፣ ህዝብ ” ማለት ቀጥሎ የተገለጹትን ባህሪያት የሚያሳይ ማህበረሰብ ነው። ሰፊ ያለ የጋራ ጠባይ የሚያንጸባርቅ ባህሪ ወይም ተመሳሳይ ልምዶች ያላቸው ፣ ሊገባቸው የሚችሉበት የጋራ ቋንቋ ያላቸው የጋራ ወይም የተዛመደ አልውና አለን ብለው የሚያመኑና የሥነ ልቦና አንድነት ያላቸውና በአብዛኛው በተያያዘ መልካም ምድር የሚኖሩ ናቸው።

አንቀጽ 40 የንብረት መብት

1. በክልሉ ውስጥና ውጭ የሚኖር ማንኛውም ኢትዮጵያዊ የግል ንብረት ባለቤት መሆኑ ይከበርለታል። ይህ መብት የህዝብን ጥቅም ለመጠበቅ በሌላ ሁኔታ በህግ አስከፊነት ደረሰ ንብረት የመያዝና በንብረት የመጠቀም ወይም የሌሎች ዜጎችን መብቶች አስከፊነት ደረሰ ንብረት የመሸጥ፣ የማውረስ ወይም በሌላ መንገድ የማስተላለፍ መብቶችን ያካትታል።

2. ለዚህ አንቀጽ አላማ “ የግል ንብረት ” ማለት በክልሉ ውስጥና ክልሉ ውጭ የሚኖር ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ወይም ህጋዊ ሰውነት በህግ የተሰጣቸው አገር አቀፍ ወይም ክልላዊ ማህበራት ወይም አግባብ ባላቸው ሁኔታዎች በህግ በተለይ በጋራ የንብረት ባለቤቶች አንዲሆኑ የተፈቀደላቸው ማህበረሰቦች፣ በጉልበታቸው፣ በፈጠራ ችሎታቸው ወይም በካፒታላቸው የአፈራት ተጨባጭ የሆነና የተጨባጭነት ጠባይ ሳይኖረው ዋጋ ያለው ውጤት ነው።

3. የገጠርም ሆነ የከተማ መሬትና የተፈጥሮ ሀብት ባለቤትነት መብት የመንግሥትና የህዝብ ብቻ ነው። መሬት የማይሸጥ የማይለወጥ የክልሉ ህዝብ የጋራ ንብረት ነው።

4. የክልሉ አርሶ አደሮች መሬት በነፃ የማግኘትና ከመሬታቸው ያለመፈናቀል መብታቸው የተከበረ ነው። አፈፃፀሙ በሕግ ይወሰናል።
5. በክልሉ የሚገኙ አርሶ አደሮችና ክፍል አርሶ አደሮች ለግጦሽም ሆነ ለአርሻ የሚጠቀሙበት መሬት በነፃ የማግኘት፣ የመጠቀምና ከመሬታቸው ያለመፈናቀል መብት አላቸው። አፈፃፀሙ በህግ ይወሰናል።
6. የመሬት ባለቤትነት የሕዝብ መሆኑ አንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉ መንግሥት ለግል ባለሀብቶች በሕግ በሚወሰን ክፍያ በመሬት የመጠቀም መብታቸውን ያስከብርላቸዋል። ዝርዝሩ በህግ ይወሰናል።
7. በክልሉ ውስጥና ከክልሉ ውጭ የሚኖር ማንኛውም ኢትዮጵያዊ በጉልበቱ ወይም በገንዘቡ በመሬት ላይ ለሚገነባው ቋሚ ንብረት ወይም ለሚያደርገው ቋሚ መሻሻል ሙሉ መብት አለው። ይህም መብት የመሸጥ፣ የመለወጥ፣ የማውረስ፣ የመሬት ተጠቃሚነቱ ሲቋረጥ ደግሞ ንብረቱን የማንሳት፣ ባለቤትነቱን የማዘወር ወይም የካሳ ክፍያ የመጠየቅ መብቶችን ያካትታል። ዝርዝሩ በህግ ይወሰናል።
8. የግል ንብረት ባለቤትነት መብት አንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉ መንግሥት ለህዝብ ጥቅም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ተመጣጣኝ ካሳ በቅድሚያ በመክፈል የግል ንብረትን ለመውሰድ ይችላል።

አንቀጽ 41

የኢኮኖሚ፣ የማህበራዊና የባህል መብቶች

1. የክልሉ ነዋሪ የሆነ ወይም በክልሉ ውስጥ ለመኖር የሚፈልግ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ በክልሉ ውስጥ በማንኛውም የኢኮኖሚ አንቅስቃሴ የመስማራትና ለመተዳደሪያው የመረጠውን ሥራ የመስራት መብት አለው።
2. ማንኛውም የክልሉ ነዋሪ መተዳደሪያውን፣ ሥራውንና ሙያውን የመምረጥ መብት አለው።
3. የክልሉ ነዋሪዎች ሁሉ በመንግሥት ገንዘብ በሚካሄዱ ማህበራዊ አገልግሎቶች በአኩራነት የመጠቀም መብት አላቸው።
4. የክልሉ መንግሥት የጤና፣ የትምህርትና ሌሎች ማህበራዊ አገልግሎቶችን ለሕዝብ ለማቅረብ በየጊዜው አየጤመረ የሚሄድ ሀብት ይመድባል።
5. የክልሉ መንግሥት የአካልና የአዕምሮ ጉዳተኞችን፣ አረጋጊያንና ያለወላጅ ወይም ያለአሳዳጊ የቀሩ ሕፃናትን ለማቋቋምና ለመርዳት የክልሉ ኢኮኖሚ አቅም በፈቀደው ደረጃ አንክብካቤ ያደረጋል።
6. የክልሉ መንግሥት ለሥራ አጠገብ ለችግረኞች ሥራ ለመፍጠር የሚያስችል ፖሊሲ ይከተላል፤ አንዲሁም በሚያካሄደው የሥራ ዘርፍ ውስጥ የሥራ አድል ለመፍጠር የሥራ ነገራዊዎችን ያወጣል፤ ነገርገንቶችን ያካሂዳል።
7. የክልሉ መንግሥት የክልሉ ነዋሪዎች ጠቃሚ ሥራ የማግኘት ዕድላቸው አየሰፋ አንዲሄድ ለማድረግ አስፈላጊ አረምጃዎችን ይወስዳል።
8. አርሶ አደሮችና ክፍል አርሶ አደሮች በየጊዜው አየተሻሻለ የሚሄድ ኑሮ ለመኖር የሚያስችላቸውንና ለብሄራዊ ሀብት ካደረጉት የምርት አስተዋጽኦ ጋር ተመጣጣኝ የሆነ ተገቢ ዋጋ ለምርት ውጤቶቻቸው የማግኘት መብት አላቸው። የክልሉ መንግሥት የኢኮኖሚና ማህበራዊ ልማት ፖሊሲዎችን በሚተልምበት ጊዜ በዚህ ዓላማ መመራት አለበት።

9. የክልሉ መንግሥት የባህልና የታሪክ ቅርሶችን የመንከባከብና ለሥነ ጥበብና ለስፖርት መስፋፋት አስተዋጽኦ የማድረግ ኃላፊነት አለበት።

አንቀጽ 42
የሠራተኞች መብት

1. የፋብሪካና የአገልግሎት ሠራተኞች፣ የአርሻ ሠራተኞች፣ ገበሬዎች ሌሎች የገጠር ሠራተኞች ከተወሰነ የኃላፊነት ደረጃ በታች ያሉና የሥራ ጠባያቸው የሚፈቅድላቸው የመንግሥት ሠራተኞች፡-

ሀ/ የሥራና የኢኮኖሚ ሁኔታዎችን ለማሻሻል በማህበር የመደራጀት መብት አላቸው። ይህ መብት የሠራተኛ ማህበራትንና ሌሎች ማህበራትን የማደራጀት ከአስሪዎችና ጥቅማቸውን ከሚነኩ ሌሎች ድርጅቶች ጋር የመደራደር መብቶችን ያካትታል።

ለ/ ከዚህ በላይ በንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የተመለከቱት የሠራተኛ ክፍሎች ሥራ ማቆምን ጨምሮ ቅሬታ ለማስማት መብት አላቸው።

ሐ/ ክፍብሎ በፊደል ሀ አና ለ መሠረት አውቅና ባገኙት መብቶች ለመጠበቅ የሚችሉት የመንግሥት ሠራተኞች በህግ ይወሰናሉ።

መ/ ሴት ሠራተኞች ለተመሳሳይ ሥራ ተመሳሳይ ክፍያ የማግኘት መብታቸው የተጠበቀ ነው።

2. ሠራተኞች በአግባቡ የተወሰነ የሥራ ስዓት፣ ዕረፍት፣ የመገናኛ ጊዜ በየጊዜው ከክፍያ ጋር የሚሰጡ የአረፍት ቀናት፣ ደመወዝ የሚከፈልባቸው የሕዝብ በዓላት አንዲሁም ጤናማና አደጋ የማያደርስ የሥራ አካባቢ የማግኘት መብት አላቸው።

3. አነዚህን መብቶች ተግባራዊ ለማድረግ የሚወጡ ስራዎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት አውቅና ያገኙትን መብቶች ሳይቀንሱ የተጠቀሱት ዓይነት የሠራተኛ ማህበራት ስለሚቋቋሙበትና የጋራ ድርድር ስለሚካሄድበት ሥርዓት ይደነግጋሉ።

አንቀጽ 43
የልማት መብት

1. የክልሉ ነዋሪዎች የኑሮ ሁኔታዎችን የማሻሻልና የማያቋርጥ አድገት የማግኘት መብታቸው የተጠበቀ ነው።
2. የክልሉ ነዋሪዎች በብሄራዊ ልማት የመሳተፍ በተለይም አባል የሆኑበትን ማህበረሰብ በሚመለከቱ ፖሊሲዎችንና ነፍሰ-ሰው ህግጋትን ላይ ሀሳባቸውን አንዲሰጡ የመጠየቅ መብት አላቸው።
3. የልማት አንቅስቃሴ ዋና ዓላማ የክልሉን ነዋሪዎች አድገትና መሠረታዊ ፍላጎቶች ማሟላት ይሆናል።

አንቀጽ 44
የአካባቢ ደህንነት መብት

1. የክልሉ ነዋሪዎች ገፁህና ጤናማ በሆነ አካባቢ የመኖር መብት አላቸው።
2. የክልሉ መንግሥት በሚያካሄዳቸው ነፍሰ-ሰው ምክንያት የተፈናቀሉ ወይም ኑሮአቸው የተነካባቸው ሰዎች ሁሉ በመንግሥት በቂ አርዳታ ወደ ሌላ አካባቢ መዘዋወርን ጨምሮ ተመጣጣኝ የሆነ የገንዘብ ወይም ሌላ አማራጭ ማካካሻ የማግኘት መብት አላቸው።

ምዕራፍ አራት
የክልሉ መንግሥት አደረጃጀትና የሥልጣን ክፍፍል

አንቀጽ 45
የክልሉ አስተዳደር አርክዮች

1. ክልሉ በክልል ፣ በብሄረሰብ ምክር ቤትና በአስተዳደራዊ አርክዮች የተዋቀረ ነው። ይሁን እንጂ የክልሉ ምክር ቤት አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ሌሎች የአስተዳደር አርክዮችን በኩል ሊያዋቅር፣ ሥልጣንና ተግባራቸውን በህግ ሊወስን ይችላል።
2. በክልሉ ውስጥ የሚቋቋሙት የመስተዳደር አርክዮች በክልሉ ውስጥ የሚገኙ ብሄር ብሄረሰቦችና ህዝቦች አሰፋፈር፣ ቋንቋ፣ ማንነትና ፈቃድ መሠረት ያደረጉ ናቸው።
3. በክልሉ ውስጥ የሚገኙ ሌሎች ህዝቦች ውክልና በልዩ ሁኔታ የሚታይ ይሆናል። ዝርዝሩ በኩል ይወሰናል።
4. በክልሉ ውስጥ የሚገኙ ከተሞች ልማታቸውን የሚያፋጥን የራሳቸው አስተዳደር ይኖራቸዋል። ዝርዝሩ በኩል ይወሰናል።

አንቀጽ 46
የክልሉ መንግሥት የሥልጣን አካላት

1. የክልሉ መንግሥት ከግ አውጪ አካል የክልሉ ምክር ቤት ሲሆን የክልላዊ መንግሥቱ ክፍተኛ የሥልጣን አካል ሆኖ ተጠሪነቱ ለወከለው አዝብ ነው።
2. የክልሉ ክፍተኛ የከፍተኛ አስፈጻሚ አካል የክልሉ መስተዳደር ምክር ቤት ሲሆን ተጠሪነቱ ለክልሉ ምክር ቤት ነው።
3. የክልሉ የዳኝነት ሥልጣን የክልሉ ፍርድ ቤቶች ብቻ ነው።

አንቀጽ 47
የክልሉ መንግሥት ሥልጣንና ተግባር

1. በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት ውስጥ በውል ተለይተው ለፌዴራሉ መንግሥት ወይም ለፌዴራሉ መንግሥትና ለክልሉ በጋራ ከተሰጡት ሥልጣንና ተግባራት ውጭ ያለ ማናቸውም ሥልጣንና ተግባር የክልሉ መንግሥት ሥልጣንና ተግባር ይሆናል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ድንጋጌ አንደተጠበቀ ሆኖ ክልላዊ መንግሥቱ ፦
  - 2.1 የክልሉን የኢኮኖሚና ማህበራዊ ልማት ፕሊሲ ስትራቴጂና ዕቅድ ያወጣል፣ ያስፈጽማል፣
  - 2.2 የክልሉን ሕገ መንግሥትና ሌሎች ሕጎችን ያወጣል ያስፈጽማል፣
  - 2.3 የፌዴራሉ መንግሥት በሚያወጣው ሕግ መሠረት መሬትንና የተፈጥሮ ሀብትን ያስተዳድራል፣
  - 2.4 ራስን በራስ ማስተዳደርን ዓላማው ያደረገ ክልላዊ መስተዳድር ያዋቅራል፣ የሕግ የበላይነት የሰፈነበት ዲሞክራሲያዊ ሥርዓት ይገነባል፣ የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግሥትንና ይህንን ሕገ መንግሥት ይጠብቃል፣ ይከላከላል፣
  - 2.5 የክልሉን መስተዳድር ሠራተኞች አስተዳደርና የሥራ ሁኔታዎች በተመለከተ ሕግ ያወጣል፣ ያስፈጽማል፣ ይህንን በሚያስፈጽምበት ጊዜ የሀገሪቱን የትምህርት፣ የሥልጠናና የልምድ መመዘኛዎች ግምት ውስጥ ማስገባት ይኖርበታል።
  - 2.6 የክልሉን የፕሊስ ኃይል ያደራጃል፣ ይመራል፣ የክልሉን ሰላምና ዕድገት ይጠብቃል፣
  - 2.7 የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 28 ንዑስ አንቀጽ 1 ስና የዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 29 ድንጋጌዎች አንደተጠበቁ ሆነው በሕግ መሠረት ሞህረት ያደርጋል፣
  - 2.8 ለክልሉ በተወሰነው የገቢ ምንጭ ግብርና ሌሎች ታክሶችን ይኖላል፣ ይሰበስባል፣ የክልሉን በጀት ያወጣል፣ ያስፈጸማል፣
  - 2.9 በክልል መስተዳድሩና በድርጅት ተቀጣሪዎች ላይ የሥራ ግብር ይኖላል፣ ይሰበስባል፣
  - 2.10 የመሬት መጠቀሚያ ክፍያን ይወስናል፣ ይሰበስባል፣
  - 2.11 የአርሻ ሥራ ገቢ ግብር ይኖላል፣ ይሰበስባል፣
  - 2.12 በክልሉ ውስጥ በግል ባለቤትነት ሥር ከሚገኙ ቤቶችና ሌሎች ንብረቶች በሚገኝ ገቢ ላይ ግብር ይኖላል፣ ይሰበስባል፣ በክልል መስተዳድሩ ባለቤትነት ሥር ባሉ ቤቶችና ሌሎች ንብረቶች ላይ ኪራይ ያስከፍላል፣
  - 2.13 በክልል መስተዳድሩ ባለቤትነት ሥር ከሚገኙ የልማት ድርጅቶች ላይ የንግድ ትርፍ፣ የሥራ ግብርና የሽያጭና የኤክሳይዝ ታክሶችን ይኖላል፣ ይሰበስባል፣
  - 2.14 ከፌዴራሉ መንግሥት ጋር፦
    - ሀ/ በጋራ ከሚያቋቋሟቸው የልማት ድርጅቶች የሚገኘውን የንግድ ትርፍ ግብር፣ የሥራ ግብር፣ የሽያጭና የኤክሳይዝ ታክሶችን በሕጉ መሠረት ይካፈላል፣

ለ/ ክድርጅቶች የንግድ ትርፍና ከባለአክሲዮኖች የትርፍ ድርሻ ላይ ግብርና የሽያጭ ታክሶችን በሕገ መሠረት ይካፈላል።

ሐ/ ከከፍተኛ የማዕድን ሥራዎችና ከማናቸውም የፔትሮሊየምና የጋዝ ሥራዎች የሚገኘውን የገቢ ግብርና የሮያሊቲ ክፍያዎች በሕገ መሠረት ይካፈላል።

2.15 በክልል መስተዳድሩ አካላት ከሚሰጡ ፈቃዶችና አገልግሎቶች የሚመነጩ ክፍያዎችን ይወስናል ይሰበስባል።

2.16 ከደን የሚገኘውን የሮያሊቲ ክፍያ ይወስናል። ይሰበስባል።

2.17 በክልሉ ውስጥ ማናቸውም የተፈጥሮ አደጋ ሲያጋጥም ወይም የሕዝብን ጤንነት አደጋ ላይ የሚጥል በሽታ ሲከሰት የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ አውጥቶ በሥራ ላይ ያውላል።

ምዕራፍ አምስት
ስለክልሉ ምክር ቤት

አንቀጽ 48
ስለክልሉ ምክር ቤት አባላት

1. የክልሉ ምክር ቤት አባላት ነዳ ፣ ቀጥተኛ ፣ ትክክለኛ በሆነና ድምጽ በምስጢር በሚሰጥበት ሥርዓት በየአምስት ዓመቱ በሕዝብ ይመረጣሉ።
2. የምክር ቤቱ አባላት በአንድ የምርጫ ክልል ውስጥ ከሌሎች ተወዳዳሪዎች መካከል አብላጫ ድምጽ ያገኙ ተወዳዳሪ አሸናፊ በሚሆንበት የምርጫ ሥርዓት ይመረጣሉ። የምክር ቤቱ አባላት ቁጥር የሕዝብ ብዛትን መሠረት ያደረገ ይሆናል። የማእና የኮሞ ብሄረሰቦች ውክልና በልዩ ሁኔታ ይታያል ። ጠቅላላ የክልል ምክር ቤት አባላት ቁጥር ከአንድ መቶ አይበልጥም። የተለየ ውክልና አንደሚያስፈልጋቸው የታመነባቸው ሕዝቦች በምርጫ ምክር ቤቱ ውስጥ ይወከላሉ። ዝርዝሩ በኮሚሽን ይወሰናል።
3. የምክር ቤቱ አባላት የመላው የክልሉ ሕዝብ ተወካዮች ናቸው። ተገንኝታቸውም፡-
  - ሀ/ ለሕገ መንግሥቱ
  - ለ/ ለመረጣቸው ሕዝብና
  - ሐ/ ለራሳቸው ሕሊና ብቻ ይሆናል።
4. ማንኛውም የምክር ቤቱ አባል በምክር ቤቱ ውስጥ በሚሰጠው ድምጽ ወይም አስተያየት ምክንያት አይከሰስም፣ አስተዳደራዊ አርምጃም አይወስድበትም።
5. ማንኛውም የክልል ምክር ቤት አባል ከባድ ወንጀል ሲፈጽም አጅ ክፍንጅ ካልተያዘ በስተቀር ያለምክር ቤቱ ፈቃድ አይያዝም በወንጀልም አይከሰስም።
6. ማንኛውም የምክር ቤቱ አባል የመረጠው ሕዝብ አመኔታ ባጣበት ጊዜ በሕግ መሠረት ከምክር ቤት አባልነቱ ይወገዳል።
7. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 6 ድንጋጌ አንደአጣባብነቱ በየደረጃው በሚገኙ ምክር ቤቶች ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

አንቀጽ 49
የክልሉ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. የክልሉ ምክር ቤት በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት የክልሉ ሕግ አውጭ አካል ነው።
2. የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት ድንጋጌ አንደተጠበቀ ሆኖ ምክር ቤቱ በክልሉ የውስጥ ጉዳዮች ላይ የበላይ የፖለቲካ ሥልጣን ባለቤት ነው።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 ድንጋጌዎች ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ሥልጣን አንደተጠበቀ ሆኖ ምክር ቤቱ በተለይ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።
  - 3.1 በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት የፌዴራሉን ሕገ መንግሥትና ሌሎች ሕጎችን የማይካሄዱ ልዩ ልዩ ሕጎችን ያወጣል።

3.2 የሕዝቡን ብዛት፣ የክልሉን ስፋትና ማህበረ ኢኮኖሚያዊ አንቅስቃሴ ግምት ውስጥ በማስገባት በክልሉ ውስጥ ተጨማሪ የአስተዳደር አርክሮችን ወይም የራስ በራስ አስተዳደራዊ አካባቢዎችን በሕግ ያቋቁማል።

3.3 የፌዴራሉ መንግሥት ሥልጣን አንደተጠበቀ ሆኖ ከአጎራባቶቹ ብሄራዊ ክልላዊ መንግሥታት ጋር የሚደረጉ ስምምነቶችን ያፀድቃል።

3.4 የራሱን አፈ ጉባኤና ምክትል አፈ ጉባኤ ይመርጣል፤ ለምክር ቤቱ ሥራ የሚያስፈልጉትን ቋሚና ጊዜያዊ ኮሚቴዎች ይሰይማል።

3.5 ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ርዕሰ መስተዳድሩን በምርጫ ይሰይማል፤ በርዕሰ መስተዳድሩ አቅራቢነት የክልሉን መስተዳድር ምክር ቤት አባላት ሹመት ያፀድቃል።

3.6 በርዕሰ መስተዳድሩ አቅራቢነት የክልሉን ጠቅላይ ፍርድ ቤት ኘጋሪዳንት ምክትል ኘጋሪዳንት፣ ዋና ኦዲተሩንና ምክትል ዋና ኦዲተሩን ይሾማል።

3.7 የክልሉን ጠቅላይ፣ ክፍተኛና የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤቶችን ያቋቁማል፤ ዳኞችን ይሾማል።

3.8 የኦዲተርና ሌሎች የቁጥጥር አካላቱን ያቋቁማል።

3.9 የክልሉን ህላምና ፀናታ ለመጠበቅ የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ያወጣል፤ የፀጥታና የፖሊስ ኃይሉን ያቋቁማል።

3.10 የክልሉን የማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ኘሮግራሞች ያፀድቃል።

3.11 የክልሉን የገቢ ምንጮች የሚመለከቱ ስጎችን ያወጣል፤ የክልሉን በጀት ለብሄረሰብ ምክር ቤቶች ለአስተዳደራዊ አርክሮችና ወረዳዎች በቀመር ይመድባል፤ መርምሮ ያፀድቃል።

3.12 ለማህበራዊ አገልግሎቶች መስፋፋት፣ ለኢኮኖሚያዊ ልማት መፋጠንና ለዲሞክራሲያዊ ሥርዓት ግንባታ አስፈላጊ የሆኑ ተቋማትን ያቋቁማል።

3.13 ለክልሉ መንግሥት በተከለለው የገቢ ምንጭ በክልሉ ውስጥ ግብርና ታክስ ይጥላል።

3.14 የክልል መስተዳድሩን የሥራተኛ አስተዳደርና የሥራ ሁኔታዎችን በተመለከተ ሕግ ያወጣል።

3.15 በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47 ነፁስ አንቀጽ 2 (2.17) ሥር ለክልሉ መንግሥት በተሰጠው ሥልጣን መሠረት የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ ያወጣል።

3.16 የሀገሪቱንና የክልሉን አግጋተ መንግሥታት አዋጅና ሌሎች አጎችን በክልሉ ውስጥ ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችሉ ዝርዝር የማስፈጸሚያ ደንቦችን ያወጣል።

3.17 የክልሉን ርዕሰ መስተዳድርና ሌሎች የክልሉን መንግሥት ባለሥልጣናት ለጥያቄ ይጠራል። የአስፈጻሚውን አካል አሰራር ይመረምራል።

አንቀጽ 50
የፖለቲካ ሥልጣን

1. በምክር ቤቱ አብላጫ መቀመጫ ያገኘ የፖለቲካ ድርጅት ወይም ድርጅቶች የክልሉን መስተዳድር ምክር ቤት ያደራጃል። ወይም ያደራጃሉ። ይመራል ወይም ይመራሉ።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ድንጋጌ አንደኛውን ብቻ ለብሔራዊ ምክር ቤት፣ ለወረዳ እና ለቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት ተፈጻሚ ይሆናል።

አንቀጽ 51
ስለክልሉ ምክር ቤት ጽሕፈት ቤት

1. የክልሉ ምክር ቤት የራሱ ጽሕፈት ቤት ይኖረዋል።
2. የጽሕፈት ቤቱ ሥልጣንና ተግባር በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 52
ስለምክር ቤቱ አፈ ጉባኤ አሰያዥምና የሥራ ዘመን

1. የክልሉ ምክር ቤት አፈ ጉባኤ በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 49 ንዑስ አንቀጽ 3(3.4) መሠረት ከምክር ቤቱ አባላት መካከል በምርጫ የሚሰየም ሆኖ ተጠሪነቱ ለክልሉ ምክር ቤት ነው።
2. አፈ ጉባኤው የሥራ ዘመን የክልሉ ምክር ቤት የሥራ ዘመን ይሆናል።

አንቀጽ 53
የአፈ ጉባኤው ሥልጣንና ተግባር

የክልሉ ምክር ቤት አፈ ጉባኤ በዚህ ሕገ መንግሥት መሠረት የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

1. የምክር ቤቱን መደበኛና አስቸኳይ ስብሰባዎች ይጠራል፣ ይመራል።
2. ምክር ቤቱን በሶስተኛ ወገኖች ዘንድ ይወክላል።
3. የምክር ቤቱን ጽሕፈት ቤት ያደራጃል፣ ጠቅላላ የአስተዳደር ሥራዎችን በበላይነት ይመራል።
4. ምክር ቤቱ በአባሎቹ ላይ አንዲወስድ የወሰነውን የዲስፕሊን አርምጃ ያስፈጽማል።
5. የምክር ቤቱን ቋሚና ጊዜያዊ ኮሚቴዎች ያስተባብራል።

አንቀጽ 54

የምክትል አፈ ጉባኤው ሥልጣንና ተግባር

ምክትል አፈ ጉባኤው ተጠሪነቱ ለአፈ ጉባኤውና ለክልሉ ምክር ቤት ሆኖ :-

1. በአፈ ጉባኤው ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል፤
2. አፈ ጉባኤው በማይኖርበት ወይም ሥራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሠራል።

አንቀጽ 55

የምክር ቤቱ የከተሰጠ ጊዜና የሥራ ዘመን

1. የክልሉ ምክር ቤት ቢያንስ በዓመት ሁለት ጊዜ መደበኛ ከተሰጠ ያደርጋል።
2. ከምክር ቤቱ አባላት ውስጥ ከግማሽ በላይ የሚሆኑት በከተሰጠው ላይ ከተገኙ የከተሰጠው ምልዓተ ጉባኤ ይሆናል። የምክር ቤቱ ውሳኔ በከተሰጠው ላይ በተገኙት የምክር ቤቱ አባላት የአብላጫ ድምፅ ይተላለፋል።
3. የክልሉ ምክር ቤት አባላት የሚመረጡት ለአምስት ዓመታት ነው። የሥራ ዘመኑ ከማብቃቱ ከአንድ ወር በፊት አዲስ ምርጫ ተካሄዶ ይጠናቀቃል። የቀድሞው ምክር ቤት የሥራ ዘመን በተጠናቀቀ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ አዲሱ ምክር ቤት ሥራውን ይጀምራል።
4. ምክር ቤቱ መደበኛ ከተሰጠ በማያደርግበት ወቅት አፈ ጉባኤው አስቸኳይ ከተሰጠ ሊጠራ ይችላል። የክልሉ ርዕሰ መስተዳድር ወይም ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከአንድ ሶስተኛ በላይ የሚሆኑት አስቸኳይ ከተሰጠ አንዲጠራ ከጠየቁ አፈ ጉባኤው የምክር ቤቱን ከተሰጠ የመጥራት ግዴታ አለበት።
5. የክልሉ ምክር ቤት ከተሰጠ በግልጽ ይካሄዳል፤ ሆኖም ከተሰጠው በገማሽ አንዲካሄድ በምክር ቤቱ አባላት ወይም በክልሉ አስፈጻሚ አካል ከተጠየቀና ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑት ጥያቄውን ከደገፉት ምክር ቤቱ ዝግ ከተሰጠ ሊያደርግ ይችላል።

አንቀጽ 56

የምክር ቤቱ ውሳኔዎችና ውስጣዊ የአሰራር ሥነ ሥርዓቶች

1. በዚህ ሕገ መንግሥት ውስጥ ተገልጾ በተለይ ካልተደነገገ በስተቀር ማናቸውም ውሳኔዎች የሚተላለፉት በምክር ቤቱ አባላት የአብላጫ ድምፅ ይሆናል።
2. ምክር ቤቱ ውስጣዊ አሰራሩንና የሕግ አወጣጡን ሂደት አስመልክቶ ዝርዝር ደንቦችን ሊያወጣና በሥራ ላይ ሊያውል ይችላል።

ምዕራፍ ስድስት

ሰለ የሕግ አስፈፃሚ አካል

አንቀጽ 57

የአስፈፃሚነት ሥልጣን

1. የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት ከፍተኛ የአስፈፃሚነት ሥልጣን የተሰጠው ለርዕሰ መስተዳድሩና ለክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ነው።
2. ርዕሰ መስተዳድሩና የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ተጠሪነታቸው ለክልሉ ምክር ቤት ነው።
3. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት አባላት በመንግሥት ተግባራቸው በጋራ ለሚሰጡት ውሳኔና ለሚፈጽሙት ተግባር የጋራ ኃላፊነት አለባቸው።
4. “ መስተዳድር ” ማለት የክልሉ መንግሥት የሕግ አስፈፃሚ አካል ነው።

አንቀጽ 58

የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት

1. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ርዕሰ መስተዳድሩ፣ ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ፣ የአስፈፃሚ መከፈያ ቤቶች ኃላፊዎችና በሕግ በሚወስነው መሠረት ሌሎች አባላት የሚገኙበት አካል ነው።
2. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ሰብሳቢ ርዕሰ መስተዳድሩ ነው።
3. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ተጠሪነቱ ለርዕሰ መስተዳድሩ ነው።
4. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት በሚወስነው ውሳኔ ለክልሉ ምክር ቤት ተጠሪ ይሆናል።

አንቀጽ 59

የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

የፌዴራሉ ስገ መንግሥት ድንጋጌ አንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ከዚህ በታች የተመለከቱት ሥልጣንና ተግባራት ይኖራቸዋል።

1. በክልሉ ምክር ቤትና በፌዴራሉ መንግሥት የወጡ ስነጥናትና የተላለፉ ውሳኔዎች በክልሉ ውስጥ በሥራ መተርጎማቸውን ያረጋግጣል፣ ደንቦችና መመሪያዎችን ያወጣል፣
2. የክልል መስተዳድሩን አስፈፃሚ አካላትና የሌሎች ተቋማት አደረጃጀት ይወስናል፣ ሥራቸውን ይቆጣጠራል፣ ይመራል፣
3. በዚህ ስገ መንግሥት አንቀጽ 45 ንዑስ አንቀጽ 1 እና አንቀጽ 49 ንዑስ አንቀጽ 3 (3.2) ድንጋጌዎች ሥር ለክልሉ ምክር ቤት የተሰጠው ሥልጣን አንደተጠበቀ ሆኖ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙ ወረዳዎችና ቀበሌዎች የሚቀርቡ የሽግሽግ ጥያቄዎችን አጣርቶ ይወስናል፣
4. የክልሉን ዓመታዊ በጀት ያዘጋጃል፣ ለክልሉ ምክር ቤት ያቀርባል፣ ሲፀድቅም በተግባር ላይ አንዲውል ያደርጋል፣

5. የክልሉን ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ልማት ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች ይነድፋል፣የሕግ ረዕዮቻችን ለክልሉ ምክር ቤት አቅርቦ ያስፀድቃል፣የተወሰነውንም ያስፈፅማል።
6. በክልሉ ውስጥ ሕግና ሥርዓት መክበሩን ያረጋግጣል፣በሕግ መሠረት ይቅርታ ያደርጋል።
7. የክልሉ ምክር ቤት በሚሰጠው ሥልጣን መሠረት ደንቦችን ያወጣል።
8. በዚህ ህግ መንግሥት አንቀጽ 61 ንዑስ አንቀጽ 3(ሸ) መሠረት የሚቀርቡለትን ኃላፊዎች ያሾማል ።
9. በዚህ ሕግ መንግሥት አንቀጽ 49 ንዑስ አንቀጽ 3 (3-15) ሥር ለክልሉ ምክር ቤት አስቀድሞ የተሰጠው ሥልጣን አንደተጠበቀ ሆኖ የጤና ችግርና ድንገተኛ የተፈጥሮ አደጋ በክልሉ ውስጥ በሚደርስበት ጊዜ የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አውጥቶ በሥራ ላይ ያውላል።
10. የክልሉ ቅርፃቅርስና የተፈጥሮ ሀብት አስፈላጊው አንክብካቤና ጥበቃ የተደረገለት መሆኑን ያረጋግጣል።
11. በክልሉ ምክር ቤት የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

አንቀጽ 60

የርዕስ መስተዳድሩ አስያየምና የሥራ ዘመን

1. ርዕስ መስተዳድሩ በክልሉ ምክር ቤት ውስጥ አብላጫ መቀመጫ ባገኘው የፖለቲካ ድርጅት ወይም ድርጅቶች አቅራቢነት ከክልሉ ምክር ቤት አባላት መካከል በምርጫ ይሰየማል።
2. በዚህ ሕግ መንግሥት በሌላ አኳኋን ካልተወሰነ በስተቀር የርዕስ መስተዳድሩ የሥራ ዘመን የክልል ምክር ቤቱ የሥራ ዘመን ነው።

አንቀጽ 61

የርዕስ መስተዳድሩ ሥልጣንና ተግባር

1. ርዕስ መስተዳድሩ የክልል መስተዳድር ሥራ መሬት የመስተዳድር ምክር ቤቱ ስብሰባና የክልሉ ንጋሪያንት ነው።
2. ርዕስ መስተዳድሩ ተጠሪነቱ ለክልሉ ምክር ቤት ነው።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ድንጋጌ አንደተጠበቀ ሆኖ ርዕስ መስተዳድሩ፡
  - ሀ/ የክልሉን መስተዳድር ምክር ቤት ይመራል፣ያስተባብራል፣ይወክላል።
  - ለ/ የክልሉ መንግሥት ሕግ አውጭና ሕግ አስፈፃሚ አካላት በየበኩላቸው መክረው ያፀደቋቸውን አዋጆችና ደንቦች በክልሉ ልሳነ ህግ ጋዜጣ ይታወቁ ዘንድ በአሥራ አምስት ቀናት ውስጥ ፈርሞ ይልካል፣ በአሥራ አምስት ቀናት ውስጥ ካልፈረመ ስት በሥራ ላይ ይውላል።
  - ሐ/ የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ያወጣቸውን ፖሊሲዎች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ውሳኔዎች ተፈፃሚነት ይከታተላል።
  - መ/ በሕግ መሠረት ይቅርታ ያደርጋል።
  - ሠ/ የክልሉን ጠቅላይ ፍርድ ቤት ንጋሪያንት፣ ምክትል ንጋሪያንት፣የክልሉን ዋና ኦዲተርና ምክትል ዋና ኦዲተር መርጦ ለክልሉ ምክር ቤት በማቅረብ ያስሾማል።

ረ/ ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩን ጨምሮ የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት አባላት የሚሆኑ የመስሪያ ቤት ኃላፊዎችን ሹመት ለክልሉ ምክር ቤት በማቅረብ ያስጸድቃል። ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ የክልሉ ምክር ቤት አባል መሆን አለበት።

ሰ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 ፊደል ተራ ቁጥሮች ሆ አና ረ ሥር የሰፈረው አንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉ ምክር ቤት ሊሰበሰብ ባልቻለበት ጊዜና ሁኔታ ከምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ በመለስ ያሉትንና ከፍ ብሎ የተጠቀሱትን የሥራ ኃላፊዎች በጊዜያዊነት መደቦ ያሰራል። የጠቅላይ ፍርድ ቤት ኘሬዚዳንትና ምክትል ኘሬዚዳንት በጊዜያዊነት የሚመደቡት ከዳኞች መካከል ይሆናል።

ሸ/ ከክልል መስተዳድር ምክር ቤት አባላት ውጭ የሆኑ የቢሮ ኃላፊዎች፣ ምክትል የቢሮ ኃላፊዎች፣ ኮሚሽነሮችና ሌሎች የሥራ ኃላፊዎችን መርጦ በመስተዳድሩ ምክር ቤት ያሾማል።

ቀ/ የክልሉን ደኅንነት ለማስጠበቅና ሕግና ሥርዓትን ለማስከበር የተቋቋሙትን ክልል አቀፍ የፀጥታና የፖሊስ ኃይሎች በበላይነት ይመራል። ይቆጣጠራል።

በ/ በክልሉ የሚገኙትን የቦታዎች የአስተዳደር አርክዮች ሥራ ይመራል፣ ያስተባብራል፣ ይቆጣጠራል።

ተ/ የዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 59 ንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ አንደተጠበቀ ሆኖ የክልሉን ምክር ቤት መሥራች ጉባዔ ይጠራል።

ቸ/ ለክልል ምክር ቤቱ ሪፖርት ያቀርባል።

ኘ/ በክልል ምክር ቤቱ የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

አንቀጽ 62

የምክትል ርዕሰ መስተዳድር ሥልጣንና ተግባር

1. ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ በርዕሰ መስተዳድሩ አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ሹመቱ የሚጸድቅ ሆኖ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

ሀ/ በርዕሰ መስተዳድሩና በክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል።

ለ/ ርዕሰ መስተዳድሩ በማይኖርበት ወይም ሥራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል።

2. ምክትል ርዕሰ መስተዳድሩ ተጠሪነቱ ለርዕሰ መስተዳድሩና ለክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ነው።

አንቀጽ 63

የርዕሰ መስተዳድሩ ጽሕፈት ቤት

1. ርዕሰ መስተዳድሩ በዚህ ሕገ መንግሥት የተጣለበትን ኃላፊነት ለመወጣት ያስቻለው ዘንድ የራሱ ጽሕፈት ቤት ይኖረዋል።

2. የርዕሰ መስተዳድሩ ጽሕፈት ቤት የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ጽሕፈት ቤት በመሆን ጭምር ያገለግላል።

ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 64

ስለከፍተኛ ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊና አስተዳደራዊ ተቋማት መቋቋም

1. የክልሉን ኢኮኖሚያዊ ፣ ማህበራዊና አስተዳደራዊ የአለት ተአለት ሥራዎችን የሚያከናውኑ፣ የሚያስተባብሩና የሚመሩ ልዩ ልዩ ቢሮዎች፣ ኮሚሽኖችና ሌሎች ተቋማት አንደኛው ለሚከተሉት ይቋቋማሉ፡
2. የቢሮዎች፣ የኮሚሽኖችና ሌሎች ከፍተኛ ተቋማት ተጠሪነት ለክልሉ ርዕሰ መስተዳድርና ለመስተዳድር ምክር ቤቱ ይሆናል፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 የተደነገገው ቢኖርም የክልሉ ቢሮዎች፣ ኮሚሽኖችና ሌሎች ተቋማት ተጠሪነት ከተቋቋሙበት አላማና ከሚያስፈጽሙት ተልዕኮ ጋር አግባብነት ላላቸው የክልሉ መንግሥት የበላይ አስፈፃሚ መሥሪያ ቤቶች ይሆናል፡፡ ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል፡፡

ምዕራፍ ሰባት

ስለፍርድ ቤቶች አወቃቀርና የዳኝነት ሥልጣን

አንቀጽ 65

ስለነፃ የዳኝነት አካል መቋቋም

1. የክልሉ ነፃ የዳኝነት አካል በዚህ ስገ መንግሥት ተቋቋሟል፡፡
2. የዳኝነትን ሥልጣን ከመደበኛ ፍርድ ቤቶች ወይም በሕግ የመዳኘት ሥልጣን ከተሰጠው ተቋም ውጪ የሚያደርግና በሕግ የተደነገገውን የዳኝነት ሥርዓት የማይከተል ልዩ ወይም ጊዜያዊ ፍርድ ቤት አይቋቋምም፡፡

አንቀጽ 66

ስለ ባህላዊና ሃይማኖታዊ የዳኝነት አካላት

በዚህ ስገ መንግሥት አንቀጽ 35 ንዑስ አንቀጽ 5 ሥር የተደነገገው አንደተጠበቀ ሆኖ ይህ ስገ መንግሥት ከመጽደቅ በፊት በመንግሥት አውቅና አግኝተው ሲሠራባቸው የነበሩ ሐይማኖታዊና ባህላዊ የዳኝነት አካላት በዚህ ስገ መንግሥት መሠረት አውቅና አግኝተው ይደራጁሉ፡፡

አንቀጽ 67

የዳኝነት ሥልጣን

1. የክልሉ የዳኝነት ሥልጣን የፍርድ ቤቶች ብቻ ነው፡፡
2. በየትኛውም ደረጃ የሚገኝ የዳኝነት አካል ከማናቸውም የመንግሥት አካል፣ ባለሥልጣን ወይም ሌላ ተፅዕኖ ነፃ ነው፡፡
3. ዳኞች የዳኝነት ተግባራቸውን በሙሉ ነፃነት ያከናውናሉ፡፡ ከሕግ በስተቀር በሌላ ሁኔታ አይመሩም፡፡
4. ማንኛውም ዳኛ ከዚህ በታች በተጠቀሱት ሁኔታዎች ካልሆነ በስተቀር በሕግ የተወሰነው የጡሮታ መውጫ አይሆንም፡፡ ከመድረሱ በፊት ከፈቃዱ ውጭ ከዳኝነት ሥራው አይነሳም፡፡

- ሀ/ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ በዳኞች የዲስፐሪት አገልግሎት ማሰራተዎት ማጠቃለያ ወይም ጉልህ የሆነ የሥራ ችሎታና ቅልጥፍና አንስታል ብሎ ሲወስን ወይም፤
  - ለ/ በሕመም ምክንያት ዳኛው ተግባሩን በተገቢው ሁኔታ ማከናወን አይችልም ብሎ ሲወስን፤
  - ሐ/ የጉባኤው ውሳኔ ለክልሉ ምክር ቤት ቀርቦ በአባላቱ የአብላጫ ድምፅ ሲደገፍና ሲፀድቅ።
5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 የሰፈሩት ድንጋጌዎች አፈፃፀም ዝርዝር በሕግ ይወስናል።
6. የማንኛውም ዳኛ የጡሮታ መውጫ ጊዜ አይራዘምም።

አንቀጽ 68

የፍርድ ቤቶች አደረጃጀትና ሥልጣን

1. የክልሉ የዳኝነት አካል በክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት፣ በከፍተኛ ፍርድ ቤቶችና በመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤቶች ይደራጃል። የወረዳ ፍርድ ቤት የክልሉ የቦታችን የመጀመሪያ ደረጃ የዳኝነት አካል ነው።
2. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት፤
  - ሀ/ ክልላዊ ጉዳዮችን በተመለከተ ከፍተኛውና የመጨረሻው የዳኝነት ሥልጣን፤
  - ለ/ በፌዴራል ጉዳዮች ላይ የፌዴራሉ መንግሥት ከፍተኛ ፍርድ ቤት የዳኝነት ሥልጣን፤
  - ሐ/ ማንኛውም ክልላዊ ፍርድ ቤት የሰጠው የመጨረሻ ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስነተት ሲኖር በት በሰበር ችሎት የማየት ሥልጣን ይኖረዋል።
 ዝርዝሩ በሕግ ይወስናል።
3. የክልሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ካለው ክልላዊ ሥልጣን በተጨማሪ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የዳኝነት ሥልጣን ይኖረዋል።
4. የክልሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የዳኝነት ሥልጣኑ መሠረት በሚሰጠው ውሳኔ ላይ የሚቀርበው ይግባኝ በክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ታይቶ ይወሰናል።
5. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ባለው የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የዳኝነት ሥልጣኑ መሠረት በሚሰጠው ውሳኔ ላይ የሚቀርበው ይግባኝ በፌዴራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ታይቶ ይወሰናል።
6. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት የዳኝነት አካላቱን የሚያስተዳድርበትን በጀት በቀጥታ ለክልሉ ምክር ቤት አቅርቦ ያስወስናል። ሲፈቀድም በጀቱን ያስተዳድራል።
7. የክልሉ ፍርድ ቤቶች በውክልና የሚፈፀሙትን ፌዴራላዊ የዳኝነት ተግባር ለማከናወን የሚያወጡትን የገንዘብ ወጪ በተመለከተ ከፌዴራል መንግሥቱ ማካካሻ አንዲሰጣቸው የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሃሪዘዳንት ለፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ጥያቄ ያቀርባል።

አንቀጽ 69

ስለዳኞች አሻሻያ

1. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ነጋሪዳንትና ምክትል ነጋሪዳንት፣ በክልሉ ርዕሰ መስተዳድር አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ይሾማሉ።
2. የክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት፣ የከፍተኛ ፍርድ ቤቶች እና የወረዳ ፍርድ ቤቶች ዳኞች በክልሉ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ይሾማሉ።
3. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤትና የክልል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ዳኞች በክልሉ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ይሾማሉ። የክልሉ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ የዳኞችን ሹመት ለምክር ቤቱ ከማቀረቡ በፊት የፌዴራሉ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ በዕጩዎቹ ላይ ያለውን አስተያየት መጠየቅና አስተያየቱን ከራሱ አስተያየት ጋር በማያያዝ ለክልሉ ምክር ቤት የማቀረብ ኃላፊነት አለበት። የፌዴራሉ የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ አስተያየቱን በሶስት ወር ጊዜ ውስጥ ካላቀረበ የክልል ምክር ቤት ሹመቱን ያፀድቃል።

አንቀጽ 70

ስለክልሉ ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ መቋቋም

1. በክልሉ ውስጥ ዳኞች በአብላጫ ድምፅ የሚወከሉበት የዳኞች አስተዳደር ጉባኤ ይቋቋማል።
2. የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ነጋሪዳንት ጉባኤውን በሰብሳቢነት ይመራል።
3. የጉባኤው አባላት ዝርዝር፣ ስብሰባና ስራዎች ተግባር በሕግ ይወስናል።

አንቀጽ 71

ሕገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሽን

1. በክልሉ ውስጥ የሕገ መንግሥታዊ ክርክር ጉዳይ ወይም የተርጉም ጥያቄ ሲነሣ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙ ክልያንዳንዱ የክልል ባለቤት ብሄረሰብ አራት ሰው በጠቅላላው ሃያ አባላት የሚገኙበት በውክልና የሚሰየም የሕገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሽን በዚህ ህገ መንግሥት ተቋቋሟል። አባላቱን የሚመርጡት የብሄረሰብ ምክር ቤቶች ይሆናሉ።
2. ኮሚሽኑ የክልሉ ሕገ መንግሥታዊ ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ በሚያቀርብለት ሕገ መንግሥታዊ ጉዳይ ላይ መክሮ በስልሳ ቀናት ውስጥ ውሳኔ ይሰጣል። ዝርዝሩ በሕግ ይወስናል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የሚቋቋመው ኮሚሽን የአገልግሎት ዘመን የክልል ምክር ቤቱ የሥራ ዘመን ሲሆን ሕገ መንግሥታዊ ኃላፊነቱን ለመወጣት አስፈላጊ በሆነ ጊዜ ይሰበሰባል።
4. ኮሚሽኑ የራሱን ስብሰቢና ፀሐፊ ከአባላቱ መካከል መርጦ ሥራውን የሚያከናውን ሲሆን ለሥራው የሚያስፈልገውን የድክፈት ቤት አገልግሎትና የፋይናንስ ድጋፍ ከክልሉ ምክር ቤት ያገኛል።

አንቀጽ 72

የሕገ መንግሥት ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ

1. የክልሉ ሕገ መንግሥታዊ ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ በዚህ ሕገ መንግሥት ተቋቋሟል።

2. የክልሉ ህገ መንግሥታዊ ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ አሥራ አንድ አባላት የሚኖሩት ሲሆን አካሉም የሚከተሉት ናቸው።

ሀ/ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ነጋሪቶች ሰብሳቢ፤

ለ/ የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ምክትል ነጋሪቶች ምክትል ሰብሳቢ፤

ሐ/ በርዕስ መስተዳድሩ አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት የሚሾሙና በሙያ ብቃታቸውም ሆነ በሥነ ምግባራቸው የተመሰከረላቸው ስድስት የሕግ ባለሙያዎች አባላት፤

መ/ በአፈ ጉባኤው አቅራቢነት ከክልሉ ምክር ቤት አባላት መካከል በምርጫ የሚሰየሙ ሶስት ተወካዮች አባላት፤

አንቀጽ 73

የአጣሪ ጉባኤው ሥልጣንና ተግባር

1. የክልሉ ህገ መንግሥታዊ ጉዳዮች አጣሪ ጉባኤ ይህንን ህገ መንግሥት መሠረት አድርገው ከክልሉ የሚመነጩ ህገ መንግሥታዊ ጉዳዮችን የማጣራት ሥልጣን ይኖረዋል። በሚያደርገው ማጣራት መሠረትም የክልሉን ህገ መንግሥት መተርጎም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው በጉዳዩ ላይ የራሱን የውሳኔ ሃሳብ አዘጋጅቶ ለህገ መንግሥት ተርጓሚ ኮሚሽኑን ያቀርባል።

2. አጣሪ ጉባኤው በክልሉ መንግሥት አካላት የሚወጡ ስጋት፣ ደንቦችና መመሪያዎች ከዚህ ህገ መንግሥት ጋር ይቃረናሉ የሚል ጥያቄ በማናቸውም ሁኔታ ሲነሳና ጉዳዩ በሚመለከተው ፍርድ ቤት ወይም በባለጉዳዮች አማካኝነት ሲቀርብለት ከመረመረና ካጣራ በኋላ ለመጨረሻ ውሳኔ ለኮሚሽኑ ያቀርባል።

3. በፍርድ ቤቶች ዘንድ የህገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ ሲነሳ ጉባኤው፤

ሀ/ የክልሉን ህገ መንግሥት መተርጎም አስፈላጊ ሆኖ ሳያገኘው ሲቀር ጉዳዩን ለሚመለከተው ፍርድ ቤት ወዲያውኑ ይመልሳል። ሆኖም ባጣሪ ጉባኤው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ማናቸውም ባለጉዳይ ይህንን ቅሬታውን በጽሁፍ አዘጋጅቶ ለኮሚሽኑ በይግባኝ ማቅረብ ይችላል።

ለ/ የህገ መንግሥት ትርጉም ጥያቄ መኖሩን ያመነበት አንደሆነ በጉዳዩ ላይ የሚሰጠውን ህገ መንግሥታዊ ትርጉም አስናድቶ ለኮሚሽኑ ለመጨረሻ ውሳኔ ያቀርባል።

ምዕራፍ ስምንት

የብሄረሰብ አስተዳደሮች አደረጃጀትና ሥልጣን

አንቀጽ 74

የብሄረሰብ አስተዳደሮች አደረጃጀት

1. የብሄረሰብ አስተዳደር ከክልል ቀጥሎ የሚገኝ የአስተዳደር አርክን ነው ።

2. አያንዳንዱ የብሄረሰብ አስተዳደር የሚከተሉት አካላት ይኖሩታል፤

ሀ/ የብሄረሰብ ምክር ቤት፤

ለ/ የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት፤

ሐ/ የብሄረሰብ አስተዳደር የዳኝነት አካል፤

የብሄረሰብ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. አያንዳንዱ የብሄረሰብ ምክር ቤት ለክልል ምክር ቤት አባልነት የተመረጡትን ጨምሮ በውስጡ ከታቀፉት የወረዳ ምክር ቤቶች በልዩ ሁኔታ የሚመረጡ አባላት ያሉበት ሆኖ ይቋቋማል ። ዝርዝሩ በሐግ ይወሰናል።
2. በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግሥት ለፌዴራል የህዝብ ተወካዮችና ለፌዴሬሽን ምክር ቤት በዚህ ህገ መንግሥት ደግሞ ለክልሉ ምክር ቤት የተሰጣቸው ሥልጣንና ተግባር አንደተጠበቀ ሆኖ የብሄረሰብ ምክር ቤቶች የየብሄረሰባቸው የበላይ የፖለቲካ ሥልጣን ባለቤቶች ናቸው።
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 ድንጋጌ ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ሥልጣን አንደተጠበቀ ሆኖ አያንዳንዱ ምክር ቤት ተጠሪነቱ ለክልል ምክር ቤት ሆኖ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖራታል ።

ሀ/ የሚጠቀሙበትን የሥራ ቋንቋ ይወስናል ፣

ለ/ ብሄረሰቡ በቋንቋው ለመናገርና ለመጻፍ፣ ቋንቋውን ለማሳደግ፣ ለመጠበቅ፣ ለመግለጽ ፣ ለማዳበርና ለማስፋፋት ፣ አንዲሁም ታሪኩን ለመንከባከብ ያለውን መብት ማስጠበቅ፣

ሐ/ በዚህ ህገ መንግሥት ለክልል ምክር ቤት የተሰጠው የሕግ አውጭነት ሥልጣን አንደተጠበቀ ሆኖ በተደራጀበት አካባቢ ከክልል አቀፍ ሐግጋት ፣ ደንቦችና መመሪያዎች ጋር በማይዳረር ሁኔታ የራሱን ዝርዝር የአፈፃፀም መመሪያዎች አውጥቶ ሥራ ላይ ያውላል።

መ/ የክልሉ ምክር ቤት ያፀደቀውን አቅድና በጀት መሠረት በማድረግ የአካባቢውን ዕቅድና በጀት መርምሮ ያፀድቃል ።

ሠ/ የብሄረሰብ ምክር ቤቱ አፈ ጉባኤ፣ ምክትል አፈ ጉባኤንና ዋና አስተዳዳሪውን መርጦ ይሰይማል ።

ረ/ በዋና አስተዳዳሪ የሚቀርቡለትን የብሄረሰብ አስተዳዳሪን ምክትል አስተዳዳሪና ሌሎች የአስተዳደር ምክር ቤት አባላት ሹመት መርምሮ ያፀድቃል ።

ሰ/ በብሄረሰብ አስተዳደሩ ክፍተትና የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤቶች ዳኞች ሹመት ላይ የበኩሉን አስተያየት ለክልሉ ምክር ቤት ይሰጣል።

ሸ/ የብሄረሰብ አስተዳደሩን ዋና አስተዳዳሪ ጨምሮ ሌሎች የአስተዳደር ባለሥልጣናትን ለጥያቄ ይጠራል አሠራራቸውንም ይመረምራል ።

የብሄረሰብ ምክር ቤት አመራር

1. የብሄረሰብ ምክር ቤት የራሱ ጽሕፈት ቤት ኖሮት ከምክር ቤቱ አባላት መካከል በሚመረጡ የራሱ አፈ ጉባኤና ምክትል አፈ ጉባኤ ይመራል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።
2. የአፈ ጉባኤውንና ምክትል አፈ ጉባኤውን ዝርዝር ሥልጣንና ኃላፊነቶች አስመልክቶ በዚህ ሕገ መንግሥት ለክልሉ ምክር ቤት አፈ ጉባኤና ምክትል አፈ ጉባኤ የተጻፉት ድንጋጌዎች እንደአግባብነቱ ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል።
3. ምክር ቤቱ ለሥራው እንደአስፈላጊነቱ ራሱን በልዩ ልዩ ንዑሳን ኮሚቴዎች ያደራጃል።

አንቀጽ 77

የብሄረሰብ ምክር ቤት የሥራ ዘመንና የስብሰባ ጊዜ

1. የብሄረሰብ ምክር ቤት የሥራ ዘመን አምስት ዓመት ይሆናል። የሥራ ዘመኑ ከማብቃቱ ከአንድ ወር በፊት አዲስ ምርጫ ተካሄዶ ይጠናቀቃል። የቀድሞው ምክር ቤት የሥራ ዘመኑ በተጠናቀቀ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ አዲሱ ምክር ቤት ሥራውን ይጀምራል።
2. የብሄረሰብ ምክር ቤት ቢያንስ በአመት ሦስት ጊዜ ይሰበሰባል።
3. ከምክር ቤቱ አባላት ከግማሽ በላይ ከተገኙ ምልዕተ ጉባኤ ይሆናል። የምክር ቤቱ ውሳኔ በስብሰባ ላይ ከተገኙት አባላት አብላጫ ድምፅ ይተላለፋል።
4. የብሄረሰብ ምክር ቤት ስብሰባ በግልፅ ይካሄዳል። ምክር ቤቱ መደበኛ ስብሰባ በማያደርግበት ወቅት አፈ ጉባኤው አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል። የብሄረሰብ አስተዳደሩ ዋና አስተዳዳሪ ወይም ከምክር ቤቱ አባላት መካከል አንድ ሶስተኛው የሚሆኑት አስቸኳይ ስብሰባ እንዲጠራ ከጠየቁ አፈ ጉባኤው ምክር ቤቱን ለስብሰባ የመጥራት ግዴታ አለበት።

አንቀጽ 78

የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት

1. የብሄረሰብ አስተዳደር ከፍተኛ የህግ አስፈጻሚ አካል የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት ሲሆን ተጠሪነቱም ለሚመለከተው ብሄረሰብ አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪና ለብሄረሰቡ ምክር ቤት ነው።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት ለክልሉ አስተዳደር ምክር ቤትና ለርዕሰ መስተዳድሩ ተጨማሪ ተጠሪነት ይኖርበታል።
3. የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት የብሄረሰብ አስተዳደሩ ዋና አስተዳዳሪ ፣ ምክትል አስተዳዳሪና በአስተዳደሩ ውስጥ የሚገኙ የአስፈጻሚ መምሪያ ኃላፊዎች የሚካተቱበት አካል ሆኖ ይቋቋማል።

አንቀጽ 79

የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት የሚከተሉት ስልጣንና ተግባራት ይኖራቸዋል፡

1. የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት የሚከተሉት ስልጣንና ተግባራት ይኖራቸዋል፡፡
  - ሀ/ የብሄረሰብ ምክር ቤቱ በክልል ምክር ቤትና በፌዴራል መንግሥት አካላት የወጡ ስህተትና የተሰጡ ውሳኔዎች በአስተዳደሩ ውስጥ በሥራ መተርጎማቸውን ያረጋግጣል፤
  - ለ/ የአስተዳደር ምክር ቤት አባላት የሆኑ መምሪያዎችንና ሌሎች አስፈጻሚ አካላትን አደረጃጀት ይወስናል፤ ሥራቸውን ይከታተላል፤ በበላይነት ይመራል፤
  - ሐ/ የአስተዳደሩን ዓመታዊ በጀት ረቂቅ ያዘጋጃል፤ ለብሄረሰብ ምክር ቤቱ ያቀርባል፤ ሲፈቀድም በተግባር አንዲውል ያደርጋል፤
  - መ/ የአስተዳደሩን ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ልማት ፕሊሎቶችና ስትራቴጂዎች በዝርዝር ይነድፋል፡፡ በብሄረሰብ ምክር ቤቱ ያፀድቃል፤ የተወሰነውንም ያስፈፅማል፤
  - ሠ/ በብሄረሰብ አስተዳደር ውስጥ ስግግር ሥርዓት መከበሩንና የሕዝቡ ሠላምና ደህንነት መጠበቁን ያረጋግጣል፤
  - ረ/ በብሄረሰብ ምክር ቤትና በክልሉ መስተዳደር ምክር ቤት የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል፡፡
2. የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት አባላት በመንግሥት ተግባራቸው በጋራ ለሚሰጡት ውሳኔና ለሚፈፁት ተግባራት የጋራ ኃላፊነት አለባቸው፡፡

አንቀጽ 80

የብሄረሰብ አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪ አስያሪና የሥራ ዘመን

1. የብሄረሰብ አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪ በብሄረሰብ ምክር ቤቱ አብላጫ ድምፅ ባገኘው የፖለቲካ ድርጅት ወይም የፖለቲካ ድርጅቶች አቅራቢነት ከብሄረሰብ ምክር ቤቱ አባላት መካከል በምርጫ ይሰየማል ፡፡
2. በዚህ ህግ መንግሥት በሌላ አኳኋን ካልተወሰነ በስተቀር የዋና አስተዳዳሪው የሥራ ዘመን የምክር ቤቱ የሥራ ዘመን ነው፡፡

አንቀጽ 81

የዋና አስተዳዳሪው ስልጣንና ተግባር

1. የብሄረሰብ አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪ የአስተዳደሩ ሥራ መሬት፣ የአስተዳደር ምክር ቤት ሰብሳቢና ተጠሪ ነው፡፡
2. ዋና አስተዳዳሪው ተጠሪነቱ ለብሄረሰብ ምክር ቤትና ለክልሉ ርዕሰ መስተዳድር ነው፡፡
3. ሌሎች የዋና አስተዳዳሪውን ስልጣንና ተግባራት በሚመለከት በዚህ ስግግር መንግሥት የርዕሰ መስተዳድሩን ስልጣንና ተግባራት አስመልክቶ የተፃፉት ድንጋጌዎች አንደኛውን ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

አንቀጽ 82

የብሄረሰብ አስተዳደር ምክትል አስተዳዳሪ ሥልጣንና ተግባር

1. የብሄረሰብ አስተዳደር ምክትል አስተዳዳሪ በዋና አስተዳዳሪው አቀራቢነት ሹመቱ በብሄረሰብ ምክር ቤት የሚፀድቅ ሆኖ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡
  - ሀ/ በዋናው አስተዳዳሪውና በብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል፤
  - ለ/ ዋናው አስተዳዳሪ በማይኖርበት ወይም ሥራውን ማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሠራል፤
2. ምክትል አስተዳዳሪው ተጠሪነቱ ለዋናው አስተዳዳሪውና ለብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት ነው።

አንቀጽ 83

የዋና አስተዳዳሪው ድካሚያት ቤት

1. የብሄረሰብ አስተዳደር ዋና አስተዳዳሪ የራሱ ድካሚያት ቤት ይኖረዋል።
2. የዋና አስተዳዳሪው ድካሚያት ቤት የብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤት ድካሚያት ቤት በመሆን ንግድ ሊያገለግል ይችላል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

ምዕራፍ ዘጠኝ

ስለወረዳ አስተዳደር አደረጃጀትና ሥልጣን

አንቀጽ 84

አደረጃጀት

- የወረዳ አስተዳደር የሚከተሉት አባይት የሥልጣን አካላት ይኖሩታል።
1. በሥራ ከተደራጁ ቀበሌዎች በሚወከሉ የሕዝብ ተመራጮች ተዋዳኝ የሚቋቋም የወረዳ ምክር ቤት፤
  2. ከዚህ ምክር ቤት አባላት መካከል ተመርጦ በሚሰየም የወረዳ ዋና አስተዳዳሪ አማካይነት፤ የሚቋቋም የአስተዳደር ምክር ቤትና
  3. በዚህ ሕግ መንግሥት መሠረት የተቋቋመ የመጀመሪያ ደረጃ የዳኝነት አካል ይኖረዋል።

አንቀጽ 85

የወረዳ አስተዳደር ሥልጣንና ተግባር

1. የወረዳ አስተዳደር በተደራጀበት አካባቢ የኢኮኖሚ ሚያዊ ልማትና ማህበራዊ አገልግሎት አቅዶችን ለማዘጋጀትና ለመወሰንም ሆነ የክልሉ መንግሥት አካላት በየጊዜው የሚያወጧቸውን ፖሊሲዎች፣ ሕጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች በሥራ ላይ ለማዋል የሚያስችል ማናቸውም ሥልጣን ይኖረዋል።

2. አያንዳንዱ ወረዳ አራትን የማስተዳደር፣ አካባቢውን የማልማትና በውስጣዊ ጉዳዮቹ ላይ ውሳኔ የመስጠት መብትና ሥልጣኑ አንደተጠበቀ ሆኖ የክልል መስተዳድር የቦታ አካል ነው።

አንቀጽ 86

ስለወረዳ ምክር ቤት አባላት አመራረጥና ተጠሪነት

1. የወረዳ ምክር ቤት አባላት ወረዳው የተደራጀበት አካባቢ ከሚገኙት የቀበሌ ነዋሪዎች መካከል በቀጥታ በሕዝብ ይመረጣሉ።
2. የወረዳ ምክር ቤት አባላት ተጠሪነት ለመረጣቸው ሕዝብ ይሆናል።

አንቀጽ 87

የወረዳ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. የወረዳ ምክር ቤት በተቋቋመበት ወረዳ ውስጥ ከፍተኛው መንግሥታዊ የሥልጣን አካል ነው። ተጠሪነቱ አንደአግባብነቱ ለብሄረሰብ ምክር ቤት ወይም ለክልል ምክር ቤት ይሆናል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ድንጋጌ አንደተጠበቀ ሆኖ ምክር ቤቱ የሚከተሉት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባራት ይኖራቸዋል።

ሀ/ የወረዳውን ኢኮኖሚያዊ ልማት፣ ማህበራዊ አገልግሎቶች፣ አስተዳደራዊ የሥራ አቅዶች፣ ኘሮግራሞችና በጀት ረቂቅ መርምሮ ያፀድቃል፤

ለ/ በወረዳው ውስጥ መሠረታዊ የግብርና ልማት ሥራዎች ወቅቱን ጠብቀው መካሄዳቸውንና የተፈጥሮ ሀብት ልማት፣ ጥበቃና አንክብካቤ ሥራ ልዩ ትኩረት ተሰጥቶት መክናወኑን ይከታተላል፤

ሐ/ ነዋሪው ሕዝብ ለልማት ሥራ በስፋት የሚነሳሳበትንና የሚንቀሳቀስበትን አመቺ ሁኔታ ይፈጥራል።

መ/ ከምክር ቤቱ አባላት መካከል አፈ ጉባኤውን፣ ምክትል አፈ ጉባኤውንና ዋና አስተዳዳሪውን በምርጫ ይሰይማል፤ በዋና አስተዳዳሪው የሚቀርቡለትን ምክትል አስተዳዳሪና ሌሎች የወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት አባላት ሹመት መርምሮ ያፀድቃል።

ሠ/ የራሱን ውስጣዊ የአሠራር ሥነ ሥርዓት መመሪያ ያወጣል፤

ረ/ ዝርዝሩ በሕግ የሚወሰን ሆኖ የመሬት መጠቀሚያ ክፍያ፣ የአርሻ ሥራ ገቢ ግብርና ሌሎች ገቢዎች ወቅቱን ጠብቀው መሰብሰባቸውን ያረጋግጣል፤

ሰ/ ክልሉ ከሚመድበውና ከሚያስተዳድረው ውጪ ያለውንና የወረዳውን የገቢ ምንጭ ይጠቁማል፤

ሸ/ የፌዴራሉና የክልሉ ስግጋት መንግሥታትና ሌሎች ስነ ስርዓት አንደተጠበቁ ሆነው የወረዳውን ሠላምና ፀጥታ ለማረጋገጥ የሚያስችል ዝርዝር መመሪያ አውጥቶ በሥራ ላይ ያውላል፤

ቀ/ የወረዳውን ዋና አስተዳዳሪ ጨምሮ ሌሎች የወረዳውን ባለሥልጣናት ለጥያቄ ይጠራል። የአስፈጻሚውን አካል አሠራር ይመረምራል።

አንቀጽ 88
ስለምክር ቤቱ አመራርና አፈ ጉባኤ

1. የወረዳ ምክር ቤት የራሱ ድክራት ቤት አንዲኖረው ሆኖ ምክር ቤቱ አብላጫ ድምፅ ባገኘው የፖለቲካ ድርጅት ወይም ድርጅቶች አቅራቢነት ተመርጦ በሚሰየም አፈ ጉባኤና ምክትል አፈ ጉባኤ ይመራል።
2. አፈ ጉባኤው ተጠሪነቱ ለወረዳው ምክር ቤት ሆኖ ወቅቱን ጠብቆ ምክር ቤቱን ለስብሰባ የመጥራትና ጉባኤውን የመምራት ኃላፊነት ይኖርበታል።
3. ሌሎች የአፈ ጉባኤው ዝርዝር ተግባርና ኃላፊነቶች የክልል ምክር ቤቱን አፈ ጉባኤ አስመልክቶ በዚህ ስገ መንግሥት የተደነገጉት አንደኛዎቹ ተፈጻሚ ይሆናሉ።

አንቀጽ 89
የወረዳ ምክር ቤት ምክትል አፈ ጉባኤ

ምክትል አፈ ጉባኤው ተጠሪነቱ ለአፈ ጉባኤውና ለወረዳው ምክር ቤት ሆኖ፣

1. በአፈ ጉባኤው ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል።
2. አፈ ጉባኤው በማይኖርበት ጊዜ ወይም ሦራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል።

አንቀጽ 90
የምክር ቤቱ የስብሰባ ጊዜና የሥራ ዘመን

1. የወረዳ ምክር ቤት በየሶስት ወሩ ይሰበሰባል።
2. ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑት በስብሰባው ላይ ከተገኙ ምልዓተ ጉባኤ ይሆናል። የምክር ቤቱ ውሳኔ በስብሰባው ላይ በተገኙት የምክር ቤቱ አባላት የአብላጫ ድምፅ ይተላለፋል።
3. የወረዳ ምክር ቤት የሥራ ዘመን አምስት ዓመት ይሆናል። የምክር ቤቱ የሥራ ዘመን ከማብቃቱ ከአንድ ወር በፊት አዲስ ምርጫ ተካሄዶ ይጠናቀቃል። የቀድሞው ምክር ቤት የሥራ ዘመን በተጠናቀቀ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ አዲስ ምክር ቤት ሦራውን ይጀምራል።
4. የወረዳ ምክር ቤት ስብሰባ በግልፅ ይካሄዳል። ምክር ቤቱ መደበኛ ስብሰባ በማያደርግበት ወቅት አፈ ጉባኤው አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል። የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ ወይም ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑት አስቸኳይ ስብሰባ አንዲካሄድ ከጠየቁ አፈ ጉባኤው የምክር ቤቱን አስቸኳይ ስብሰባ የመጥራት ግዴታ አለበት።

አንቀጽ 91
ስለወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት

1. የወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት የተቋቋመበት ወረዳ ከፍተኛ ሕግ አስፈጻሚ አካል ሲሆን ተጠሪነቱም ለወረዳው ዋና አስተዳዳሪና ለወረዳው ምክር ቤት ነው።
2. የወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ፣ ምክትል አስተዳዳሪ አንዲሁም በወረዳው ውስጥ የተቋቋሙ ዋና ዋና አላማ አስፈጻሚ የሴክተር ጽሕፈት ቤት ኃላፊዎች የሚገኙበት አካል ሲሆን በብሄረሰብ አስተዳደሮች ውስጥ የሚገኙትን ሳይጨምር ከወረዳ ምክር ቤት በተጨማሪ ለክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ተጠሪነት ይኖረዋል።

አንቀጽ 92
ስለወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. የወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት የሚከተሉት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።
  - ሀ/ የፌዴራሉና የክልሉ መንግሥታት ፖሊሲዎች፣ ሕጎች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎች አቅዶችና ኘሮግራሞች በተቋቋመበት ወረዳ ውስጥ በሥራ ላይ አንዲውሉ ያደርጋል፤
  - ለ/ በወረዳው ውስጥ የሚገኙ አስፈጻሚ አካላትን በበላይነት ያስተባብራል፤ ሥራቸውን ይከታተላል፤ ይመራል፤
  - ሐ/ በሕግ መሠረት የመሬት መጠቀሚያ ክፍያ፣ የአርሻ ሥራ ገቢ ግብር እና ሌሎች ገቢዎችን ይሰበክባል፤ ተጨማሪ ገቢዎች ስለሚገኙበት ሁኔታ አጥንቶ ለወረዳው ምክር ቤት ለውሳኔ ያቀርባል፤
  - መ/ የወረዳውን ዓመታዊ በጀት ያዘጋጃል፤ ለወረዳው ምክር ቤት ያቀርባል፤ ሲፀድቅም በተግባር ላይ አንዲውል ያደርጋል፤
  - ሠ/ የወረዳውን ሠላምና ፀጥታ ይጠብቃል፤ የወረዳውን የፀጥታና የፖሊስ አካላት ይመራል፤ ሥራቸውን ያስተባብራል፤ ይቆጣጠራል፤
  - ረ/ የማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊና አስተዳደራዊ አቅዶችን አዘጋጅቶ ለወረዳው ምክር ቤት በማቅረብ ያስፀድቃል። ሲፈቀድም ተግባራዊ ያደርጋል።
  - ሰ/ ሕዝቡን ለልማት ሥራ በስፋት ያነሳሳል፤ የገጠር ልማትን ያፋጥናል፤ የተፈጥሮ ሀብትን ይጠብቃል፤ ያለማል፤ ይንከባከባል፤
  - ሸ/ በወረዳው ውስጥ የሚገኝ ማናቸውም ቅርሳ ቅርስ አስፈላጊው ጥበቃና አንክብካቤ የተደረገለት ስለመሆኑ በቅርበት ይከታተላል።
  - ቀ/ በወረዳው ምክር ቤትና በክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል፤
2. የወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት አባላት በመንግሥታዊ ሥልጣናቸው ለሚፈጽሙት ተግባርና ለሚያሳልፉት ውሳኔ በጋራ ኃላፊነት አለባቸው።

አንቀጽ 93
ስለ ወረዳው ዋና አስተዳዳሪ አሰያዮምና የሥራ ዘመን

1. የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ በወረዳ ምክር ቤት ምርጫ አሸናፊ በሆነውና በምክር ቤቱ ውስጥ አብላጫ መቀመጫ ባገኘው የፖለቲካ ድርጅት / ቶች / ከምክር ቤቱ አካላት መካከል በምርጫ ይሰየማል።
2. በዚህ ሕገ መንግሥት በሌላ አኳኋን ካልተወሰነ በስተቀር የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ የሥራ ዘመን የወረዳው ምክር ቤት የሥራ ዘመን ይሆናል።

አንቀጽ 94

የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ ሥልጣንና ተግባር

1. የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ የወረዳው አስተዳደር ሥራ መሬት፣ ያስተዳደር ምክር ቤቱ ሰብሳቢና አስተዳዳሪ ነው።
2. ዋና አስተዳዳሪው ተጠሪነቱ ለወረዳው ምክር ቤትና ለክልሉ ርዕሰ መስተዳድር ሆኖ፡
  - ሀ/ የወረዳውን አስተዳደር ይወክላል፤
  - ለ/ የወረዳውን አስተዳደር ምክር ቤት ይሰበስባል፣ ይመራል፤
  - ሐ/ የፌዴራሉና የክልሉ መንግሥታት ፖሊሲዎች፣ ስላች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ነገራዊዎች በወረዳው ውስጥ በትክክል ሥራ ላይ መዋላቸውን ያረጋግጣል።
  - መ/ ምክትል አስተዳዳሪውን ጨምሮ የወረዳውን አስተዳደር ምክር ቤት አባላት ሹመት ለወረዳው ምክር ቤት አቅርቦ ያስጸድቃል። ምክትል አስተዳዳሪው የምክር ቤት አባል መሆን አለበት፤
  - ሠ/ የወረዳ አስተዳደሩን ልዩ ልዩ ተቋማትና በሥራ የሚገኙትን ቀበሌዎች ሥራ በበላይነት ያስተባብራል፣ ይመራል፣ ይቆጣጠራል፤
  - ረ/ የወረዳው ማህበራዊ አገልግሎቶች፣ የኢኮኖሚ ሚያዊ ልማት ነገራዊዎች ስና አቅዶች ወቅቱን ጠብቀው መዘጋጀታቸውን ይቆጣጠራል፣ ተግባራዊነታቸውንም ይከታተላል፤
  - ሰ/ የወረዳው ነዋሪ ሕዝብ ሠላምና ደህንነት በአስተማማኝ ሁኔታ ይጠበቅ ዘንድ ሕግና ሥርዓትን አንዲያስከብሩ የተቋቋሙትን የፀጥታና የፖሊስ ኃይሎች በበላይነት ይመራል፣ ይቆጣጠራል፤
  - ሸ/ ለወረዳው አስተዳደር ምክር ቤት፣ ለወረዳው ምክር ቤትና ለበላዩ የአስተዳደር አካላት በየጊዜው ሪፖርት ያቀርባል፤
  - ቀ/ በዚህ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 94 ንዑስ አንቀጽ 2 የተደነገገው አንደተጠበቀ ሆኖ ዋና አስተዳዳሪው የወረዳውን ምክር ቤት መሥራች ጉባዔ ይጠራል፤
  - በ/ በወረዳው ምክር ቤትና በርዕሰ መስተዳድሩ የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

አንቀጽ 95

የወረዳ ምክትል አስተዳዳሪ ሥልጣንና ተግባር

የወረዳ ምክትል አስተዳዳሪ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖራቸዋል።

1. በዋና አስተዳዳሪውና በወረዳው አስተዳደር ምክር ቤት ተሳይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል፤
2. ዋና አስተዳዳሪው በማይኖርበት ወይም ሥራውን ለማክናወጥ በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል፤
3. ምክትል አስተዳዳሪው ተጠሪነቱ ለወረዳው ዋና አስተዳዳሪና ለአስተዳደር ምክር ቤቱ ነው።

አንቀጽ 96

የዋና አስተዳዳሪው ድክፈት ቤት

1. የወረዳው ዋና አስተዳዳሪ የራሱ ድክፈት ቤት ይኖረዋል፤ ድክፈት ቤቱ በዋና አስተዳዳሪው ተመርጦ በሚመደብ አንድ የሥራ ኃላፊ ይመራል።
2. የዋና አስተዳዳሪው ድክፈት ቤት የወረዳው አስተዳደር ምክር ቤት ድክፈት ቤት በመሆን ጭምር ሊያገለግል ይችላል።
3. በዚህ ህግ መንግሥት ለርዕስ መስተዳድር ድክፈት ቤት የተደነገገው ሥልጣንና ተግባር አንደኛውን ተጠሪነቱ ለወረዳ ዋና አስተዳዳሪ ድክፈት ቤት ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

ምዕራፍ አሥር

ስለቀበሌ አስተዳደር አደረጃጀትና ሥልጣን

አንቀጽ 97

አደረጃጀትና ተጠሪነት

1. የቀበሌ አስተዳደር የክልሉ የመጨረሻው መንግሥታዊ የአስተዳደር አርዳኝ ሲሆን በዚህ ስገ መንግሥት መሠረት ተጠሪነቱ አንደሁኔታው ለታቀፈበት የከተማና ወይም የወረዳ አስተዳደር ነው።
2. የቀበሌ አስተዳደር የሚከተሉት አባላት አካላት ይኖራቸዋል።
  - ሀ/ የቀበሌ ምክር ቤት ፣
  - ለ/ የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤትና
  - ሐ/ የማህበራዊ ፍርድ ቤት ።

አንቀጽ 98

ስለቀበሌ ምክር ቤት

1. የቀበሌ ምክር ቤት በዚህ ስገ መንግሥት መሠረት የቀበሌው ነዋሪ ስዝብ ከፍተኛ የሥልጣን አካል ሆኖ ተጭምሏል።
2. የቀበሌ ምክር ቤት አባላት በቀጥታ በቀበሌው ነዋሪ ስዝብ የሚመረጡ ይሆናሉ፤ ተጠሪነታቸውም ለመረጣቸው ስዝብ ነው።
3. የቀበሌ ምክር ቤት ተጠሪነቱ ለወረዳው ምክር ቤት ይሆናል፤

የቀበሌ ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

በዚህ አገ መንግሥት አንቀጽ 98 ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ድንጋጌ አንደተጠበቀ ሆኖ የቀበሌ ምክር ቤት ከዚህ በታች የተመለከቱት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባራት ይኖራቸዋል፡

1. የወረዳው ምክር ቤትና የወረዳው አስተዳደር ምክር ቤት በየጊዜው የሚያወጧቸው አቅዶችና መመሪያዎች በቀበሌው ውስጥ በሥራ ላይ አንዲውሉ ያደርጋል፤ የቀበሌን የሥራ መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።
2. የባላዩ የሆኑት የአስተዳደር አካላት ከሚያወጧቸው ፖሊሲዎች፣ ስጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች ጋር በማይቃረን መንገድ የአካባቢ ማህበራዊ ጉዳይ መመሪያዎችን አውጥቶ በቀበሌው ውስጥ በሥራ ላይ አንዲውሉ ያደርጋል፤
3. ከምክር ቤቱ አባላት መካከል የቀበሌውን ፈጠራ ምክትል አፈ ጉባኤና አስተዳዳሪ በምርጫ ይሰይማል፤ የቀበሌውን የአስተዳደር ምክር ቤት ያደራጃል፤
4. የነዋሪውን አዝብ ትችትና አስተያየት መረጃ ለማድረግ በቀበሌው አስተዳዳሪ ተመርጠው የሚቀርቡለትን የማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኞች ይሾማል፤
5. የባላዩ በሆኑ የአስተዳደር አካላት የሚሰጡትን የማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊ ልማትና አስተዳደራዊ አቅዶችና ኘሮግራሞችን ተቀብኮ በቀበሌው ውስጥ ገሥራ ይሆን የሚውሉበትን ዝርዝር የሥራ አፈፃፀም መርዛ ግብር ያወጣል፤ አፈፃፀሙንም ይከታተላል፤
6. ለሚመለከተው ቀበሌ ነዋሪ አዝብ የሚጠቅሙ ሌሎች ተጨማሪ አቅዶችን ያወጣል፤ ተግባራዊነታቸውንም በቅርበት ይከታተላል፤
7. የቀበሌውን ነዋሪ አዝብ ለልማት ሥራ ያነሳል፤ የተፈጥሮ ሀብት ልማትና አንክብካቤ ሥራ በቅርበት ይከታተላል፤
8. የቀበሌው ነዋሪ አዝብ ሆላምና ደህንነት መጠበቅንና ሕግና ሥርዓት መክበሩን ያረጋግጣል፤
9. የቀበሌውን አስተዳዳሪና ምክትል አስተዳዳሪ ለጥያቄ ይሰጣል፤ የአስፈፃሚውን አካል አሰራር ይመረምራል፤
10. የቀበሌውን የአስተዳደር ምክር ቤትና ሌሎች ንዑሳን ኮሚቴዎች የሥራ ክፍፍልና ምደባ ይወስናል።

ስለቀበሌ ምክር ቤት አመራር

1. የቀበሌ ምክር ቤት የራሱ ድክፈት ቤት የሚኖረው ሆኖ ከአባላቱ መካከል በሚመረጡ አፈ ጉባኤ አና ምክትል አፈ ጉባኤ ይመራል።
2. አፈ ጉባኤው ተጠሪነቱ ለቀበሌው ምክር ቤት ሆኖ ምክር ቤቱን በየወቅቱ ይሰበስባል። ይመራል። አጀንዳዎች አንዲዘጋጁ ያደርጋል። ቃለ ጉባኤዎች መያዛቸውንና ሠነዶች መጠበቃቸውን ይከታተላል። ይቆጣጠራል።
3. ምክትል አፈ ጉባኤው ተጠሪነቱ ለአፈ ጉባኤውና ለቀበሌው ምክር ቤት ሆኖ፡
  - ሀ/ በአፈ ጉባኤው ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል።
  - ለ/ አፈ ጉባኤው በማይገኝበት ወይም ሥራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ -አርሱን ተክቶ ይሰራል።

አንቀጽ 101

የምክር ቤቱ የስብሰባ ጊዜና የሥራ ዘመን

1. የቀበሌው ምክር ቤት መደበኛ ስብሰባውን በወር አንድ ጊዜ ያካሄዳል።
2. ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑት በስብሰባው ላይ ከተገኙ ምልዓተ ጉባኤ ይሆናል። የምክር ቤቱ ውሳኔ በስብሰባው ላይ በተገኙት የምክር ቤቱ አባላት የአብላጫ ድምፅ ይተላለፋል።
3. የምክር ቤቱ የሥራ ዘመን አምስት ዓመት ይሆናል። የሥራ ዘመኑ ከማብቃቱ ከአንድ ወር በፊት አዲስ ምርጫ ተካሄዶ ይጠናቀቃል። የቀድሞው ምክር ቤት የሥራ ዘመን በተጠናቀቀ በአሥራ አምስት ቀናት ውስጥ አዲሱ ምክር ቤት ሥራውን ይጀምራል።
4. የቀበሌው ምክር ቤት ስብሰባ በግልፅ ይካሄዳል። ምክር ቤቱ መደበኛ ስብሰባ በማይደረግበት ወቅት አፈ ጉባኤው አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል። የቀበሌው አስተዳዳሪ ወይም ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ከግማሽ በላይ የሚሆኑት አስቸኳይ ስብሰባ አንዲካሄድ ከጠየቁ አፈ ጉባኤው የምክር ቤቱን ስብሰባ የመጥራት ግዴታ አለበት።

አንቀጽ 102

ስለቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት

1. የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት የቀበሌው አስተዳዳሪ፣ ምክትል አስተዳዳሪና በቀበሌው ምክር ቤት አማካኝነት በተጨማሪ ተመርጠው የሚሰየሙ ሆነው በቀበሌው ውስጥ ከሚገኙ የማህበራዊ አገልግሎት ሰጭ የመንግሥት ተቋማት ሠራተኞች በአባልነት የሚገኙበትና የበላይ በሆኑት የአስተዳደር አካላት ለሚወጡ አገልግሎቶችና መመሪያዎች የበቃ አስፈጻሚ አካል ነው።
2. የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት ተጠሪነቱ ለቀበሌው አስተዳዳሪ፣ ለመረጠው የቀበሌ ምክር ቤትና አንደሁኔታው ቀበሌው ለታቀፈበት ከተማ አስተዳደርና ወይም ለወረዳው አስተዳደር ይሆናል።
3. የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት አባላት በግልና በወል የቀበሌውን አስተዳደር ሥራ ይመራሉ፣ ያስተባብራሉ።
4. የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት አባላት በጋራ ሥልጣናቸው ለሚያሳልፉት ውሳኔና ለሚፈጸሙት ተግባር የጋራ የሆነ ኃላፊነት አለባቸው።

አንቀጽ 103

የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት ሥልጣንና ተግባር

1. በዚህ ሕግ መንግሥት አንቀጽ 102 ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ድንጋጌ አንደተጠበቀ ሆኖ የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት ከዚህ በታች የተመለከቱት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባራት ይኖራቸዋል፡

ሀ/ የቀበሌው ምክር ቤት የሚነድፋቸውን የልማት አቅዳችና ነገራዊ ምኞቶች በቀበሌው ውስጥ በሥራ ላይ ያውሳል፣ የራሱን ዝርዝር የልማት አቅዳች ይነድፋል፣ ለቀበሌው ምክር ቤት አያቀረበ ያስጠይቃል፣

ለ/ በቀበሌው ውስጥ የሚካሄዱ የማህበራዊ አገልግሎት አቅዳች በሥራ ላይ መዋላቸውን ይከታተላል፣ ይቆጣጠራል፣

ሐ/ የገጠር ልማትን ያፋጥናል፣ የተፈጥሮ ሀብት ጥበቃ፣ አንክብካቤና ልማት ሥራ በከፍተኛ ደረጃ አንዲካሄድ ያደርጋል፣ ሕዝቡን ለልማት ሥራ ያነሳሳል፣ ያስተባብራል፣

መ/ የቀበሌው ሠላምና ፀጥታ አንዲጠበቅ ያደርጋል፣

ሠ/ በአካባቢው ለሚገኙት ቅርሳ ቅርሶች ተገቢውን ጥበቃና አንክብካቤ ያደርጋል፣ በጥቅም ላይ ስለሚውሉበት መንገድም የበላይ ለሆኑት አካላት ያሳውቃል፣

ረ/ በየጊዜው ሪፖርት ያቀርባል፣ በቀበሌው ምክር ቤት የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

2. የቀበሌ አስተዳደር ምክር ቤት ዝርዝር የሥራ አቅጣጫ የሚነድፈውና አፈፃፀማቸውን የሚከታተለውም ሆነ የሚገመግመው አንደኛውን ባለቤት በየጊዜው አየተገናኝ ይሆናል።

አንቀጽ 104

በለቀበሌው አስተዳዳሪ አገልግሎት የሥራ ዘመን

1. የቀበሌው አስተዳዳሪ በቀበሌ ምክር ቤት ምርጫ አገልግሎት በሆነውና በምክር ቤቱ ውስጥ አብላጫ መቀመጫ ባገኘው የፖለቲካ ድርጅት/ኮሚቴ/አቅራቢነት ከምክር ቤቱ አባላት መካከል ተመርጦ ይሰየማል።
2. በዚህ አገልግሎት መንግሥት በሌላ አካል ካልተወሰነ በኩል የቀበሌ አስተዳዳሪ የሥራ ዘመን የቀበሌው ምክር ቤት የሥራ ዘመን ይሆናል።

አንቀጽ 105

የቀበሌ አስተዳዳሪ ሥልጣንና ተግባር

1. የቀበሌ አስተዳዳሪ ተጠሪነቱ በቀበሌው ምክር ቤትና አገልግሎቱ ቀበሌው ለታቀፈበት ከተማና ወይም ወረዳ አስተዳደር ሆኖ የቀበሌው ተጠሪ፣ የአስተዳደር ሥራ መፈጸሚያ የአስተዳደር ምክር ቤት ሰብሳቢ ነው።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ሥር የሰፈረው አጠቃላይ ድንጋጌ አንደተጠበቀ ሆኖ የቀበሌው አስተዳዳሪ ከዚህ በታች የተመለከቱት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባራት ይኖራቸዋል።

ሀ/ የቀበሌውን የአስተዳደር ምክር ቤት ይሰበክባል፣ ይመራል።

ለ/ የባላዩ በሆኑት የአስተዳደር አካላት የሚያወጡትን ፕሊሲዎች፣ ስጎች፣ ደንቦች፣ መመሪያዎችና አቅዶች ተቀብሎ በቀበሌው ውስጥ በሥራ ላይ መዋላቸውን ይከታተላል፣ ይቆጣጠራል።

ሐ/ ምክትል አስተዳዳሪውን ጭምር የቀበሌውን አስተዳደር ምክር ቤት አባላት ሹመት ለቀበሌው ምክር ቤት አቅርቦ ያስጸድቃል።

መ/ የነዋሪውን አዘብ አስተያየት መሠረት አድርጎ በቀበሌው አስተዳደር ምክር ቤት አማካኝነት አንዲጣራ ካደረገ በኋላ አጩ የቀበሌ ማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኞችን ዝርዝር ለቀበሌው ምክር ቤት አቅርቦ ያሾማል።

ሠ/ ለቀበሌው ምክር ቤት፣ ለነዋሪው አዘብና አንደኛውን ባለቤት በታቀፈበት ከተማና ወይም ወረዳ አስተዳደር ምክር ቤት በየጊዜው የሥራ ሪፖርት ይቀርባል።

ረ/ በዚህ ስገ መንግሥት አንቀጽ 104 (2) የተደነገገው አንደተጠበቀ ሆኖ አስተዳዳሪው የቀበሌውን ምክር ቤት መስራች ጉባኤ ይጠራል።

ሰ/ በቀበሌው አስተዳደር ምክር ቤት በቀበሌው ምክር ቤትና አንደሁኔታው በሚመለከተው ከተማና ወይም ወረዳ አስተዳደር የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

አንቀጽ 106

የቀበሌ ምክትል አስተዳዳሪ ሥልጣንና ተግባር

የቀበሌ ምክትል አስተዳዳሪ በቀበሌው አስተዳዳሪ ተመርጦ ሹመቱ በቀበሌው ምክር ቤት የሚጸድቅ ሆኖ ፣

1. በቀበሌው አስተዳደር ምክር ቤት አና በአስተዳዳሪው ተለይተው የሚሰጡትን ተግባራት ያከናውናል።
2. የቀበሌው አስተዳዳሪ በማይኖርበት ወይም ሥራውን ለማከናወን በማይችልበት ጊዜ ተክቶ ይሠራል።
3. የቀበሌው ምክትል አስተዳዳሪ ተጠሪነቱ ለቀበሌው አስተዳዳሪና ለአስተዳደር ምክር ቤቱ ነው።

አንቀጽ 107

ስለቀበሌ አስተዳደር ድህረት ቤት

1. የቀበሌ አስተዳደር የራሱ ድህረት ቤት ይኖረዋል።
2. የቀበሌው አስተዳደር ምክር ቤትና የቀበሌው ምክር ቤት የቀበሌውን አስተዳደር ድህረት ቤት በጋራ ሊጠቀሙ ይችላሉ።
3. የቀበሌው ድህረት ቤት ኃላፊ በበላይነት የሚመራው የቀበሌው ዋና አስተዳዳሪ ነው።

አንቀጽ 108

የቀበሌ ማህበራዊ ፍርድ ቤት

1. የቀበሌ ማህበራዊ ፍርድ ቤት የቀበሌው ማህበራዊ የዳኝነት አካል ሆኖ በዚህ ስገ መንግሥት ተቋቋሟል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።
2. የማህበራዊ ፍርድ ቤት ዳኞች በዚህ ስገ መንግሥት አንቀጽ 99 ንዑስ አንቀጽ 4 ሥር በተደነገገው መሠረት ተመርጠው የሚሾሙ ይሆናሉ።
3. የማህበራዊ ፍርድ ቤት የሥራ ዘመን የቀበሌው የሥራ ዘመን ይሆናል።

ምዕራፍ አሥራአንድ

አንቀጽ 109

ዓላማዎች

1. ማንኛውም የመንግሥት አካል የፌዴራሉንና የክልሉን አግጋተ መንግሥታት፣ ሌሎች አጎችና ፖሊሲዎች በሥራ ላይ ሲያውል በዚህ ምዕራፍ በተመለከቱት መርሆዎችና ዓላማዎች ላይ መመስረት አለበት።
2. በዚህ ምዕራፍ ውስጥ “መንግሥት” ማለት “የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልላዊ መንግሥት” ማለት ነው።

አንቀጽ 110

ፖለቲካ ነክ ዓላማዎች

1. የክልሉ መንግሥት በዴሞክራሲያዊ መርሆዎች ላይ በመመስረት አዝቡ በሁሉም ደረጃዎች ራሱን በራሱ የሚያስተዳድርበትን ሁኔታ ማመቻቸት አለበት።
2. የክልሉ መንግሥት የብሄረሰቦችና የህዝቦችን ማንነት የማክበር፣ በዚህም ላይ በመመርኮዝ በመካከላቸው አኩልነትን፣ አንድነትንና ወንድማማቾችነትን የማጠናከር ግዴታ አለበት።
3. የአገሪቱን ፈጣን የልማት ራዕይ አውን ለማድረግ ከሙስና የፀዳ፣ ግልጽ፣ ተጠያቂ፣ ቀልጣፋና ውጤታማ መልካም አስተዳደር አስከ ቀበሌ መመሥረት ይኖርበታል።

አንቀጽ 111

ኢኮኖሚ ነክ ዓላማዎች

1. የክልሉ መንግሥት ሁሉም የክልሉ ነዋሪዎች ባላቸው አውቀትና ሀብት ተጠቃሚ የሚሆኑበትን መንገድ የመቀየስ ኃላፊነት አለበት።
2. የክልሉ ነዋሪዎች የኢኮኖሚ ሁኔታዎችን ለማሻሻል አኩል ዕድል አንዲኖራቸው ለማድረግና ሀብት ፍትሐዊ በሆነ መንገድ የሚከፋፈልበትን ሁኔታ ማመቻቸት አለበት።
3. የክልሉ መንግሥት በልማት ወደ ኋላ ለቀሩ ብሄረሰቦች ልዩ ድጋፍ ያደርጋል።
4. የተፈጥሮና ሰው ሠራሽ አደጋ አንዳይደርስ መከላከልና አደጋው ሲደርስም ለተጎዲው አዝብ አርዳታ በወቅቱ አንዲደርስ ማድረግ አለበት።
5. የክልሉ መንግሥት መሬትንና የተፈጥሮ ሀብትን በአዝብ ስም በይዘታው ሥር በማድረግ ለአዝቡ የጋራ ጥቅም አንዲውሉ የማድረግ ኃላፊነት አለበት።

6. የክልሉ የልማት ፖሊሲዎችና ነገራዊዎች ሲዘጋጁ ሕዝቡ አንዲሳተፍ ማድረግ አለበት። የሕዝቡን የልማት አንቅስቃሴዎች መደገፍ አለበት።
7. የክልሉ መንግሥት የሕዝቡን ዕውቀት፣ ጉልበትና ገንዘብ በማቀናጀት ፈጣን ልማት የሚረጋገጥበትን መንገድ መቀየስ አለበት። ሕዝቡ በክልሉ የኢኮኖሚ አንቅስቃሴ ከፍተኛ ሚና አንዲኖረው ማድረግ አለበት። ስለሆነም ሕዝቡ ዕቅዶችና ፖሊሲዎችን በመደገፍ ብቻ ሳይሆን በማስፈጸምና በመገምገም መሳተፍ አለበት።
8. የክልሉ መንግሥት በኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ የልማት አንቅስቃሴዎች ውስጥ ሴቶች ከወንዶች ጋር አኩል የሚሳተፉበትን ሁኔታ የማመቻቸት ኃላፊነት አለበት።
9. የክልሉ መንግሥት የሠራተኛውን ሕዝብ ጤንነት፣ ደህንነትና የኑሮ ደረጃ ለመጠበቅ መጣር አለበት።
10. የቤኒሻንጉል ጉሙዝ ክልል ሥነ ምህዳር ማለትም ሰፊና ለም መሬት፣ በቂ ዝናብ በርካታ ትላልቅና ገባር ወንዞች መሠረት ያደረገ፣ የክልሉን ተነሳሽ ጠልጫዎች ላይ ያተኮረ፣ ፈጣን፣ የተሳሰረና በገበያ የሚመራ የልማት አንቅስቃሴ ያደርጋል። ለዚህም ሲባል የሕዝቡ የባለሀብቶችንና የመንግሥት የልማት ኃይሎች በቅንጅት ይመራል፣ የካፒታልና የጉልበት ዝውውር ያሳልጣል። ከአገሪቱ የገበያ ማዕከላት መሠረተ ልማት ለመዘርጋት ከፊት ለፊት መንግሥት ጋር ሙሉ ትብብር ያደርጋል።

አንቀጽ 112

ማህበራዊ ነክ ዓላማዎች

1. የአገሪቱና የክልሉ አቅም በፈቀደ መጠን ሁሉም የክልሉ ነዋሪዎች የትምህርት፣ የጤና አገልግሎት፣ የጉዞ-ህዝብ ውኃ፣ የመኖሪያ፣ የምግብና ማህበራዊ ዋስትና አንዲኖራቸው ያደርጋል።
2. ትምህርት ከሃይማኖት፣ ከፖለቲካ አመለካከቶችና ከባህላዊ ተፅዕኖዎች ነፃ በሆነ መንገድ ይካሄዳል።

አንቀጽ 113

ባህል ነክ ዓላማዎች

1. የክልሉ መንግሥት መሠረታዊ መብቶችና ስብዓዊ ክብርን አንዲሁም ዲሞክራሲንና ሕገ መንግሥቱን የማይቃረኑ ባህሎችና ልማዶች በአኩልነት አንዲጎለብቱና አንዲያድጉ የመርዳት ኃላፊነት አለበት።
2. በክልሉ ውስጥ የሚገኙ የተፈጥሮ ሀብቶችንና የታሪክ ቅርሶችን መጠበቅ የመንግሥትና የሁሉም የክልሉ ነዋሪዎች ግዴታ ነው።
3. የክልሉ መንግሥት አቅም በፈቀደ መጠን ኪነ ጥበብን፣ ሳይንስንና ቴክኖሎጂን የማስፋፋት ግዴታ አለበት።

4. የክልሉ መንግሥት ወጣቱን ትውልድ የመንከባከብ፣ በተሟላ ሥነ ምግባር የማነፅ፣ በአካልም ሆነ በአካምሮ ጠንክሮ ኃላፊነት የሚሸከም፣ ሀገሩን የሚወድና ለወገኑ የሚቆረቆር ብቁና በራሱ የሚተማመን ዜጋ ሆኖ አንዲያድግ ያለሰለሰ ጥረት የማድረግ ኃላፊነት አለበት።

አንቀጽ 114

የአካባቢ ደህንነት ጥበቃ ዓላማዎች

1. የክልሉ መንግሥት ሁሉም የክልሉ ነዋሪ ንጹህና ጤናማ አካባቢ አንዲኖረው የመጣር ኃላፊነት አለበት።
2. ማንኛውም የኢኮኖሚ ልማት አርምጃ የአካባቢውን ደህንነት የማያናጋ መሆን አለበት።
3. የሕዝብና የአካባቢ ደህንነትን የሚመለከት ፖሊሲና ነፍሰ-ሰው በሚነደፍበትና በሥራ ላይ በሚውልበት ጊዜ የሚመለከተው ሕዝብ ሀሳቡን አንዲገልፅ መደረግ አለበት።
4. የክልሉ መንግሥትና የክልሉ ነዋሪዎች አካባቢያቸውን የመንከባከብ ግዴታ አለባቸው።

ምዕራፍ አሥራ ሁለት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

አንቀጽ 115

የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ

1. በፌዴራሉ ስገ መንግሥት አንቀጽ 93 ንዑስ አንቀጽ 1 /ለ/ና በዚህ ስገ መንግሥት አንቀጽ 47 ንዑስ አንቀጽ 2 (2.17) በተደነገገው መሠረት ማናቸውም የተፈጥሮ አደጋ ሲያጋጥም ወይም የሕዝብን ጤንነት አደጋ ላይ የሚጥል በሽታ ሲከሰት የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት በዚህ ስገ መንግሥት አንቀጽ 59 / ንዑስ አንቀጽ 9 ሥር በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ያስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አውጥቶ ተግባራዊ ያደርጋል።
2. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌውን አውጥቶ በሥራ ላይ ባዋለ በአስራ አምስት ቀናት ውስጥ አፈ ጉባኤው የክልሉን ምክር ቤት አስቸኳይ ስብሰባ አንዲጠራ ማሳወቅና የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌውን ለምክር ቤቱ በማቅረብ ማስፀደቅ አለበት። ድንጋጌው በምክር ቤቱ ከግማሽ በላይ ድምፅ ተቀባይነት ካላገኘ ወዲያውኑ ይሻራል።
3. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት ያወጣው የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ በክልሉ ምክር ቤት ተቀባይነት ካገኘ በሥራ ላይ ሊቆይ የሚችለው ለስድስት ወራት ብቻ ይሆናል። ሆኖም የክልሉ ምክር ቤት በሁለት ሶስተኛ ድምፅ ሲወስን የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌው በየአራት ወሩ አንዲታደስ ለማድረግ ይችላል።
4. የክልሉ መስተዳድር ምክር ቤትና የክልሉ ምክር ቤት በአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አማካኝነት የሚያወጧቸው ደንቦችና የሚወስኗቸው አርምጃዎች በማናቸውም ረገድ በዚህ ስገ መንግሥት አንቀጽ 16፣ አንቀጽ 17፣ አንቀጽ

19/1/ አና /2/፣ አንቀጽ 22/1/፣ አንቀጽ 25/1/፣ አንቀጽ 26፣ አንቀጽ 28/1/ አና አንቀጽ 39
ድንጋጌዎች ሥር የተቀመጡትን መብቶች የሚገድቡ መሆን የለባቸውም።

አንቀጽ 116

የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈፃፀም መርማሪ ቦርድ

1. በክልሉ ውስጥ የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ በሚታወቅበት ወቅት የክልሉ ምክር ቤት ከአባላቱና ከሕግ ባለሙያዎች መርጦ የሚመድባቸው ሰባት አባላት ያሉት የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈፃፀም መርማሪ ቦርድ ማቋቋም ይችላል። ቦርዱ የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌው በክልል ምክር ቤት በሚፀድቅበት ጊዜ ይቋቋማል።

2. የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈፃፀም መርማሪ ቦርድ የሚከተሉት ሥልጣንና ኃላፊነቶች ይኖሩታል፡
ሀ/ በአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ ምክንያት የታሰሩ ግለሰቦች ቢኖሩ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ይፋ ማድረግና የታሰሩበትን ምክንያት መግለፅ፤

ለ/ በአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈፃፀም የሚወሰዱት አርምጃዎች በማናቸውም ረገድ ኢስብዓዊ አለመሆናቸውን መክታተልና መቆጣጠር፤

ሐ/ ማናቸውም የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ አርምጃ ኢ-ሰብአዊ መሆኑን ሲያምንበት ርዕሰ መስተዳድሩ ወይም መስተዳድር ምክር ቤቱ አርምጃውን አንዲያስተካክል ሃሳብ መስጠት፤

መ/ በአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አርምጃዎች ኢስብዓዊ ድርጊት የፈፀሙ ሁሉ ለፍርድ አንዲቀርቡ ማድረግ፤

ሠ/ የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌው አፈፃፀም አንዲቀጥል ለክልሉ ምክር ቤት ጥያቄ ሲቀርብ ያለውን አስተያየት ለምክር ቤቱ ማቅረብ።

3. የአስቸኳይ ጊዜ ድንጋጌ አፈፃፀም መርማሪ ቦርድ በዚህ ስገ መንግሥት መሠረት ተልዕኮውን አንዳጠናቀቀ የሚፈረስ ይሆናል።

አንቀጽ 117

የክልሉ ዋና ኦዲተርና ምክትል ዋና ኦዲተር

1. የክልሉ ዋና ኦዲተርና ምክትል ዋና ኦዲተር በርዕስ መስተዳድሩ አቅራቢነት በክልሉ ምክር ቤት ይሾማሉ። ተጠሪነታቸውም ለክልሉ ምክር ቤት ይሆናል።
2. የክልሉ ዋና ኦዲተር የክልሉ መንግሥት ተቋማትና የሌሎች መሥሪያ ቤቶች ሂሳቦችን በመቆጣጠር በክልል ምክር ቤት የተመደበው ዓመታዊ በጀት በበጀት ዓመቱ ውስጥ አንዲሠሩ ለተወሰኑት ሥራዎች በሚገባ መዋሉን ለምክር ቤቱ ሪፖርት ያቀርባል።
3. የክልሉ ዋና ኦዲተር የመሥሪያ ቤቱን በጀት በቀጥታ ለክልሉ ምክር ቤት አቅርቦ ያስጸድቃል።
4. የዋናው ኦዲተር መሥሪያ ቤት ዝርዝር ሥልጣንና ተግባር በሕግ ይወሰናል።

አንቀጽ 118

የሕገ መንግሥት ማሻሻያ ሀሳብ ስለማመንጨት

የዚህ ሕገ መንግሥት ማሻሻያ ሀሳብ፡

ሀ/ በክልሉ ምክር ቤት አባላት አንድ ሶስተኛ ጥያቄ ወይም፣

ለ/ በክልሉ መስተዳድር ምክር ቤት አባላት ያብላጫ ድምፅ ውሳኔ ወይም፣

ሐ/ በብሄረሰብ አስተዳደር ምክር ቤቶች አንድ ሶስተኛ ድምፅ ወይም፣

መ/ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙት የወረዳ ምክር ቤቶች በአንድ ሶስተኛዎቹ ጥያቄ ወይም፣

ሠ/ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙት የቀበሌ ምክር ቤቶች በአንድ ሶስተኛው ጥያቄ ለውይይትና ለውሳኔ የሕገ መንግሥቱ መሻሻል ጉዳይ ለሚመለከታቸው ክፍሎች ይቀርባል።

አንቀጽ 119

ሕገ መንግሥቱን ስለማሻሻል

1. በዚህ ሕገ መንግሥት ምዕራፍ ሁለትና ምዕራፍ ሶስት የተዘረዘሩት መብቶችና ነጻነቶች ሊሻሻሉ የሚችሉት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት ምዕራፍ ሁለት እና ምዕራፍ ሶስት ሲሻሻሉ ብቻ ነው። ስለሆነም የተጠቀሱት ድንጋጌዎች በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት መሻሻል በሚደረግበት ወቅት የዚህ ሕገ መንግሥት ምዕራፍ ሁለት እና ምዕራፍ ሶስት ሊሻሻሉ የሚችሉት በዚህ አንቀጽ ገዑስ አንቀጽ ፡ሀ፣ አና ፡ለ፣ መሠረት ይሆናል።

ሀ/ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙ የወረዳ ምክር ቤቶች ከግማሽ በላይ የሚሆኑት በአብላጫ ድምፅ ሲያጸድቁት፣

ለ/ የክልሉ ምክር ቤት አባላት በሶስት አራተኛ ድምፅ ሲያጸድቁት ነው።

2. ከላይ በንዑስ አንቀጽ አንድ ሥር ከተዘረዘሩት ውጭ ያሉ የሕገ መንግሥቱ ድንጋጌዎች ሊሻሻሉ የሚችሉት በሚከተሉት አኳኋን ብቻ ይሆናል።

- ሀ/ በክልሉ ውስጥ ከሚገኙ የወረዳ ምክር ቤቶች ሁለት ሶስተኛ የሚሆኑት የወረዳ ምክር ቤቶች በ ሁለት ሶስተኛ ድምፅ የቀረበውን ማሻሻያ ሲያፀድቁትና።
- ለ/ የክልሉ ምክር ቤት አባላት በአብላጫ ድምፅ ሲያፀድቁት ነው።

አንቀጽ 120

ነባር ህጎች ስለመሥራታቸው

በክልሉ ውስጥ አስካሁን ድረስ ፀንተው የሚሠራባቸው ነባር ህጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች ተሻሽሎ ከመጣው ከዚህ ህግ መንግሥት ጋር አስካልተቃረኑ ድረስ ተፈፃሚነት ይኖራቸዋል።

አንቀጽ 121

የመጨረሻ ህጋዊ ዕውቅና ስላለው ቅጅ

የዚህ ህግ መንግሥት የአማርኛ ቅጅ የመጨረሻው ህጋዊ ዕውቅና ያለው ሆነድ ነው።